

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

AMERİKA KITASI I
Kitanın keşfinden
önceki uygarlıklar

KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Copyright: Daniel Mallo-Editorial Palsa S.A., Mexico
Türkiye'de Yayın Hakkı: KARACAN YAYINLARI/ONK

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSALİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENIO ZOPPI**

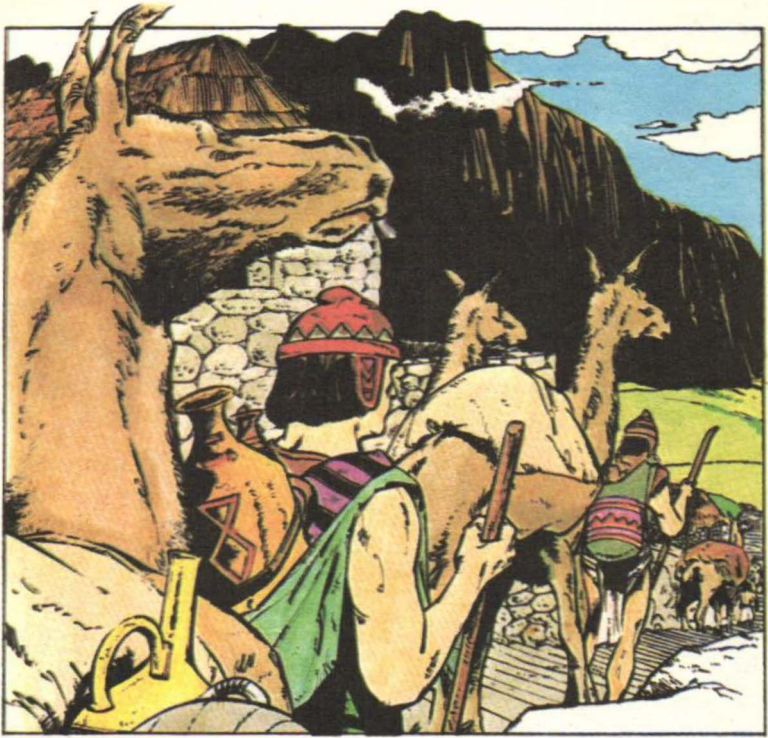
Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **COŞKUN GÜNGÖRER**

**Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın
20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek
3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5
sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrenci-
leri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edil-
miş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.**

Renk Ayrımı: **ÇALI GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

Adres: **KARACAN YAYINLARI, Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul**
Tel: 527 00 34 - 526 69 00 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Fiyatı: **250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL**

KITANIN KEŞFİNDEN ÖNCEKİ UYGARLIKLAR

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

KITANIN KEŞFİNDEN ÖNCEKİ UYGARLIKLAR

ASYA KITASININ KUZEYDOĞU UÇU İLE AMERİKA KITASININ KUZEBATİ SAHİLLERİ BİR ZAMANLAR OKYANUSLARIN DERİNLİKLERİNE GÖMÜLMÜŞ DURUMDAYDI. DENİZLERDEKİ SU SEVİYESİNİN BÜYÜK BİR DÜŞÜŞ KAYDETTİĞİ BUZUL DEVRİ SONUNDA BİRCÖ... YER GİBİ BURLAR DA GÜNEŞ IŞIĞINA KAVUŞTU. BERİNG BOĞAZI'NIN HENÜZ OLUŞMADIĞI DÖNEMDE, YANI BUNDAN TAM 35 000 YIL ÖNCE ASYA KITASININ....

... SOĞULIĞUNDAN KAÇAN İLK İNSANLAR, İKİ KITAYI BİRBİRİNE BAĞLAYAN DİL ÜZERİNDEKİ YOLCULUKLARINI TAMAMLAYARAK, YEMYESİL ÇAVIRLARLA KAPLI ALASKA'YA AYAK BASTILAR...

... VE GÜNEYE DOĞRULU İLERLEYEREK, BUNDAN 20 000 YIL ÖNCE PERU'NUN DAĞLIK BÖLGELERİNE YERLESTİLER. AYACUCHO'DAKİ (PERU) PİKİ MACHAY MAĞARASINDA ELE GEÇİRİLEN BULUNTULAR BU DÖNEMİN EN ÖNEMLİ KANITLARIDIR.

KITANIN "ATES ARAZISI" ADIYLA BİLİNE EN GÜNEY UÇU, GÜNÜMÜZDEN 10 000 YIL ÖNCE, BAŞLICA GIDALARINI DENİZ LÜRÜNLERİ VE YABANI MEYVELERİN OLUŞTURDUĞU İNSANLARLA MESKÜNDÜ.

BİNLERCE YIL SONRA KİTA YENİ BİR
GÖÇ DALGASI İLE SARSILDI VE M.Ö. 11 000-
M.Ö. 7 000 YILLARI ARASINDA YÖREDE
AÇILIĞA DAYANAN İLK UYGARLIK BE-
LİRTİLERİ GÖRÜLDÜ.

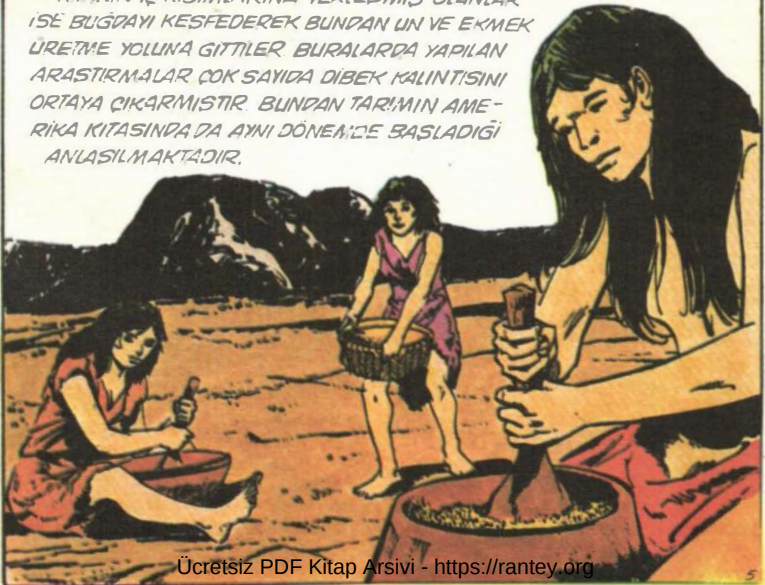
BU DÖNEMDE ÜRETİLEN EN GELİŞMİŞ ALET,
İRİ MEMELİLERİ AVLAMADA KULLANILAN SIVRI
UÇLU MIZRAKLARDI. TEK TÜK RASTLANAN
MEZAR KALINTILARINDAN ÖLÜ GÖMME ÂDE-
TİNİN YAYGIN OLDUĞU VE İKİNCİ BİR DÜNYANIN
VARLIĞINA İNANDIKLARI ANLAŞILMAKTADIR.

BUZUL DEVRİ'NİN SONUNDA (M.O. - 7000 YILINA DOĞRU) MEYDANA GE-
LEN İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİ VE KURAK-
LIK SONUÇU YESİL ALANLARLA BİR-
LİKTE, İRİ MEMELİLERİN DE ORTADAN
KALKMASI İNSANLARI, KL'SLAR VE
BALIKLARLA BESLENMEK ZORUNDA
BIRAKTI.

KITANIN İÇ KISIMLARINA YERLEŞMİŞ OLANLAR
İŞE BUĞDAYI KEŞFEDEREK BUNDAN UN VE EKMEK
ÜRETME YOLUNA GİTTİLER. BURALARDA YAPILAN
ARASTIRMALAR ÇOK SAYIDA DİBEK KALINTISINI
ORTAYA ÇIKARMIŞTIR. BUNDAN TARIMIN AME-
RIKA KITASINDA DA AYNI DÖNEM'DE BAŞLADIĞI
ANLASILMAKTADIR.

İLK KEZ M.Ö. 7000 YILINA
DOĞRU MEKSİKA'DA ORTAYA
ÇIKAN TARIMSAL FAALİYETLER
KISA SÜREDE PERU'YA DA YA-
YILMAKTA GECİKMEDİ. MEKSİ-
KA'DA YETİSTİRİLEN İLK TARIM
ÜRÜNLERİ HAVUÇ, BİBER, KA-
BAK VE FASULYEDİ. M.Ö
3000 YILINA DOĞRU MISIR
EKİMİNE GEÇİLDİ.

HAYVANCILIK, KITANIN DİĞER BÖLGE-
RİNDE DE YAPILMAKTA OLDUĞU HALDE, LAMA
YETİSTİRİCİLİĞİNE ÖZELLİKLE PERU'DA BÜ-
YÜK ÖNEM VERİLİRDİ. 6000 YILDAN BERİ
YÜK HAYVANI OLARAK BESLENEN LA-
MALARIN ETİNDEN VE YÜNÜNDEN DE
YARARLANMAK MÜMKÜNDÜ,

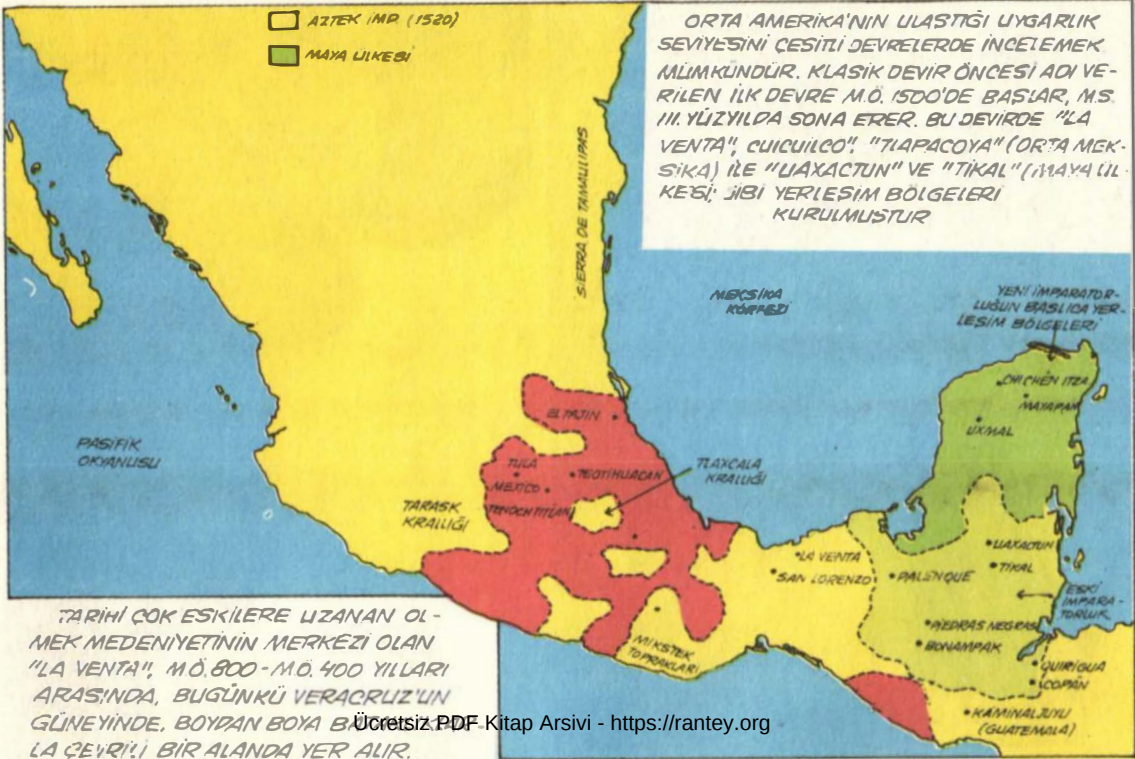

KITADA İLK SERAMİK BLONDAN 5000 YIL
ÖNCE, PASİFİK OKYANUSU'NU GEÇEREK
EKVATOR KUYULARINA YERLEŞEN İNSANLAR-
CA ÜRETİLDİ, DAHA SONRA ORTA AMERİKA
İLE AND DAĞLARI'NIN ORTA KISIMLARINA
YAYILDI,

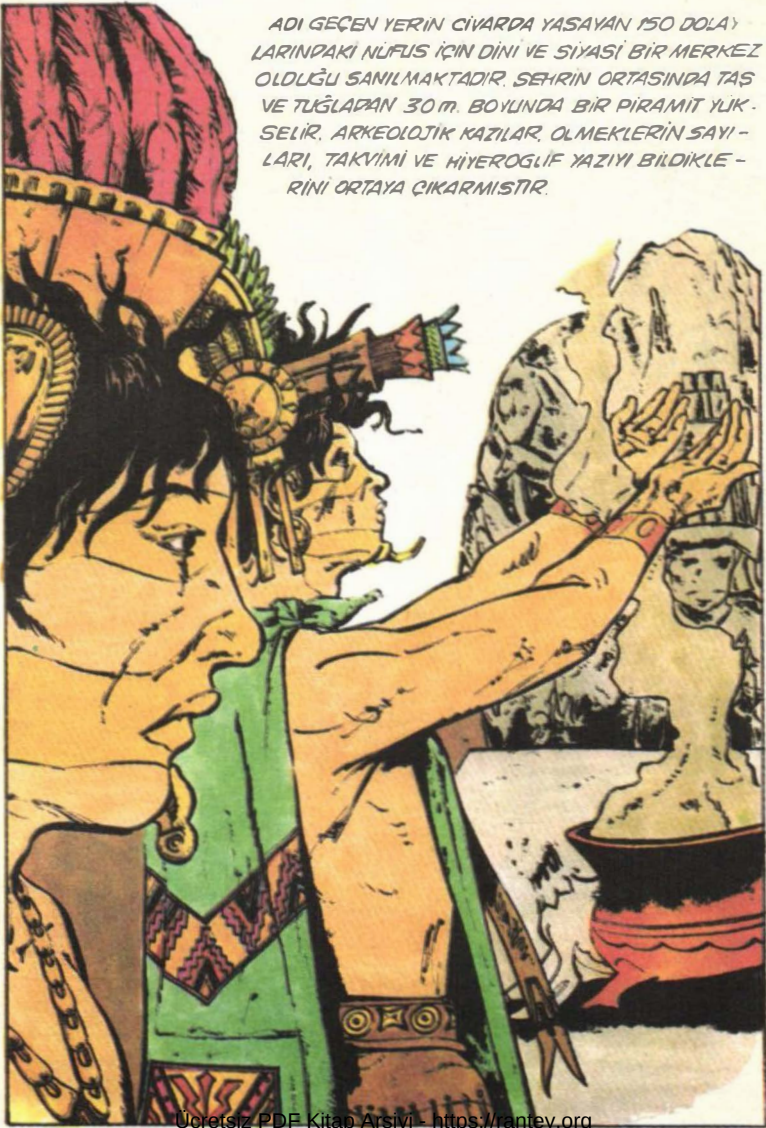
■ AZTEK İMP. (1520)
■ MAYA ULKEİ

ORTA AMERİKA'NIN ULASTIĞI UYGARLIK SEVİYESİNİ ÇEŞİTLİ DEVRELERDE İNCELEMELİK MÜMKÜNDÜR. KLASİK DEVİR ÖNCESİ ADI VERİLEN İLK DEVRE M.Ö. 1500'DE BAŞLAR, M.S. III. YÜZYILDA SONA ERER. BU DEVİRDE "LA VENTA", CUICUILCO", "TLAPACOYA" (ORTA MEKSİKA) İLE "UAXACTUN" VE "TİKAL" (MAYA ULKEİ) GİBİ YERLEŞİM BÖLGELERİ KURULMUŞTUR

TARİHİ ÇOK ESKİLERE UZANAN OLMEK MEDENİYETİNİN MERKEZİ OLAN "LA VENTA", M.Ö. 800 - M.Ö. 400 YILLARI ARASINDA, BUGÜNKÜ VERACRUZ'UN GÜNEYİNDE, BOYDAN BOYA BİR ALANDA YER ALIR.

ADI GEÇEN YERİN CİVARDA YASAYAN 150 DOLAY
LARINDAKİ NÜFUS İÇİN DİNİ VE SİYASİ BİR MERKEZ
OLDUĞU SANILMAKTADIR. SEHRİN ORTASINDA TAS
VE TUĞLADAN 30 m. BOYUNDA BİR PİRAMİT YÜK-
SELİR, ARKEOLOJİK KAZILAR, ÖLMEKLERİN SAYI-
LARI, TAKVİMİ VE HİYEROGİLF YAZIYI BİLDİKLE-
RİNİ ORTAYA ÇIKARMIŞTIR.

ANITSAL MİMARİ ANDLAR DA DAHA
ESKİ BİR GEÇMİŞE SAHIPTIR. KOTOSH
(YUKARI BÖLGE) VE CHUQUITANTA (PASİ-
FİK KİYİSİ) MANASTIRLARININ İNŞA TA-
RİHLERİ M.Ö. 2000 YILINA KADAR ÇIKAR
ORTA VE KUZAY PERU'NUN EN ÖNEMLİ
UYGARLIK MERKEZLERİNDEN....

RAIMONDI DİKİLİTASI
TELLO DİKİLİTASI
ULU BİR KİSİYE AIT FRİZ.

....CHAVİN'DEKİ YAPILAR, DAHA YENİ OLUP,
KLASİK DEVİR ÖNCESİ DÖNEMİ YANSI-
TIRLAR. AYNI ZAMANDA DİNİ BİR MERKEZ
OLAN CHAVİN, TAŞTAN HEYKELLERİ VE
ALCAK KABARTMALARI İLE DİKKAT ÇEK-
MEKTEDİR. ARKEOLOJİK KALINTILARDAN
BÖLGENİN DOKUMACILIK, METALURJİ VE
ÇÖMLEKÇİLİK ALANINDA DA İLERİ GİTTİĞİ
ANLANSILMAKTADIR.

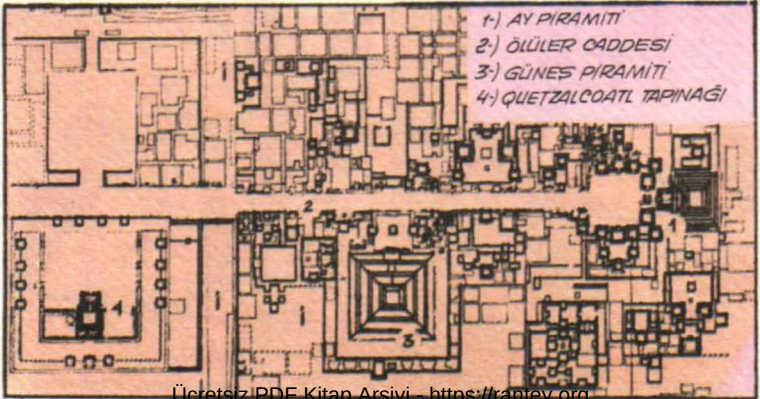
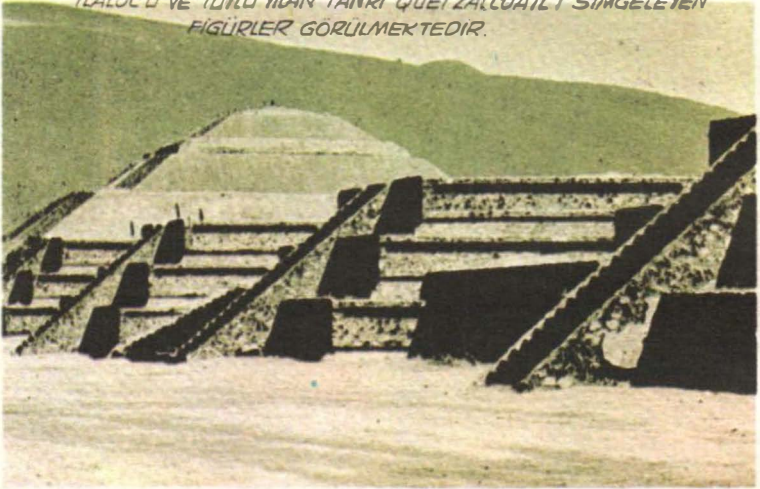
KLASİK DEVİR M.S. III. VEYA
IV. YÜZYILLARDA BAŞLAR, 1000
YILINA DOĞRU SONA ERER.

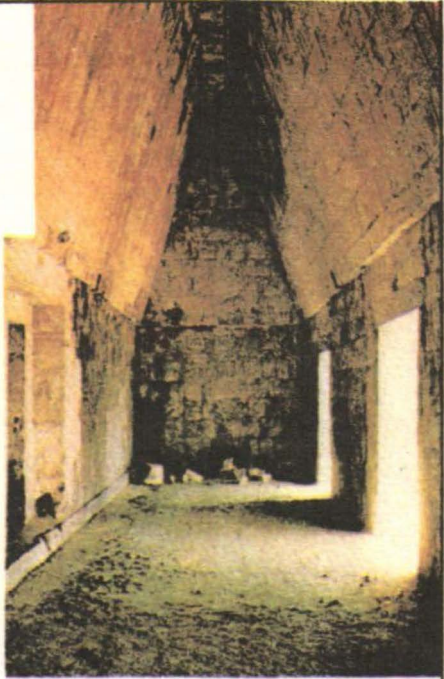
BAZI BÖLGESEL FARKLILIKLA-
RA RAĞMEN, BU DÖNEMİN EN
BELİRGİN ÖZELLİKLERİ TARACA
USULÜ TARIMIN VE SULAMA SIS-
TEMLERİNİN YAYGINLAŞMASI
(AND DAĞLARI'NDA), YENİ TARIM
USULLERİNİN UYGULANMAYA
BAŞLANMASI, NÜFLÜS ARTIŞI VE
ŞEHİRLEŞME DİR.

BU DEVİRDE ORTA AMERİKA'DA KURULMUŞ OLAN EN ÖNEMLİ
UYGARLIK MERKEZİ, MEXİCO VADİSİNDE, 50 000 İLE 100 000
ARASINDA BİR NÜFUSU BARINDIRAN BASKENTİ (MEXİCO) İLE
TEOTIHUACAN'DIR. SEHRİN ANITSAL YAPILARI ARASINDA GÜ-
NES PİRAMİTİ'NİN YANI SIRA AY PİRAMİTİ İLE QUETZALCOATL
TAPINAGI'." BİRLEŞTİREN ANA CADDE DİKKAT ÇEKER. TAPINAK
FRİZLERİNİN ALÇAK KABARTMALARINDA YAĞMUR TANRISI
TLALOC'U VE TUVLU YILAN TANRI QUETZALCOATL'I SİMGELEYEN
FİGÜRLER GÖRÜLMEKTEDİR.

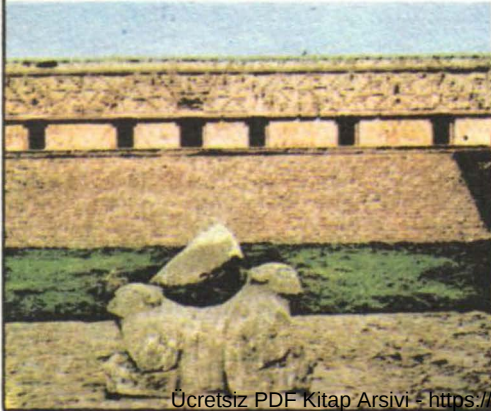

ARKEOLOJİK ARAŞTIRMALAR TAKVİMİ VE HİYE
ROGLİF YAZIYI BİLEN BU
İNSANLARIN SİYASİ, SOS-
YAL VE EKONOMİK BİR
YAPYA SAHİP OLDUKLARI-
NI ORTAYA ÇIKARMIŞTIR.

YAXCHILAN ALÇAK KABARTMASI (680)

SARAYIN ANA SALONU (UXMAL)

SARAYIN DIŞTAN
GÖRÜNÜŞÜ (UXMAL)

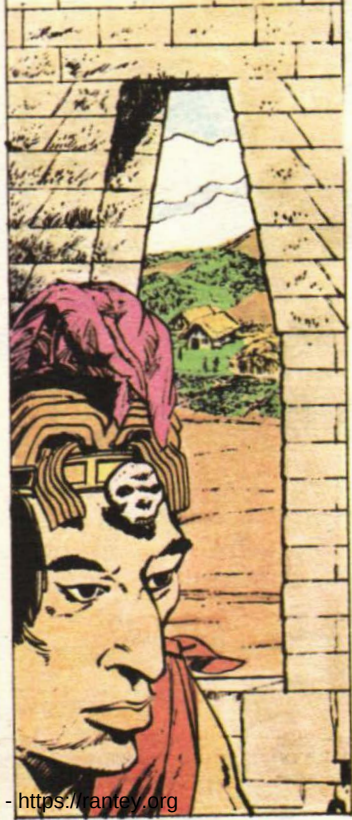
BU DÖNEMİN BİR
BASKA ÖNEMLİ UYGAR-
LIK MERKEZİ, MAYALAR
TARAFINDAN KURULMUŞ
OLAN YUCATAN (BUGÜN-
KÜ GUATEMALA VE
HONDURAS)'DIR.

MAYALARIN DA ANTİK ÇAĞ YUNAN-
LILARI GİBİ SİYASİ BİR BİRLİK OLUŞ-
TURMADIKLARI GÖZLENMEKTEDİR.
HER ŞEHİR, TAPINAKLARI VE PİRA-
MITLERİ İLE BAĞIMSIZ BİREK YER-
LESİM BÖLGESİDİR. HALK ŞEHİR
MERKEZİNDE YASAYAN RAHİPLER
VE SOYULLARLA KIRSAL KESİMDE
YASAYAN....

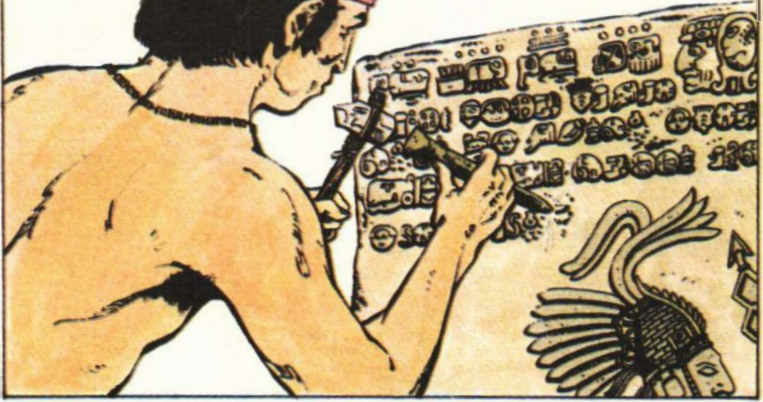

... KÖYLÜLERDEN MEYDANA GELİR.
EN ÖNEMLİ MERKEZLER; "COPAN,"
QUIRIGUA," PIEDRAS NEGRAS,"
"PALENQUE" VE "TİKAL"DIR.

TAPINAKLAR GENELLİKLE
BASAMAKLI ARLA ÇIKILAN PİRA-
MITLERİN EN UÇ NOKTALARINA
İNŞA EDİLMİŞTİR. HEYKEL VE
RESİM SANATI, MİMARİYLE
BÜYÜK BİR UYUM İCİNDİR.

DUVARLARIN BİR BÖLÜMÜ
HENÜZ ÇÖZÜLMEMİŞ OLAN HİE-
ROGLIF YAZILARLA KAPLIDIR.

ONLUK SAYI SİSTEMİNİN YERİNE YİRMİLİK BİR SAYI SİSTEMİ
KULLANDIKLARI GÖRÜLÜR. BUNUN İÇİNE FARKLI BİR İŞARETLE BELİR-
TİLEN SIFIR DA DAHİLDİR. ARİTMETİK KONUSUNDAKİ BU BİLGİLERİNE
DAYANARAK 365 GÜNDEN OLUSAN BİR TAKVİM DÜZENLEMİŞLERDİR.

0

•

1

• •

2

• • •

3

• • • •

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

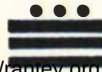
15

16

17

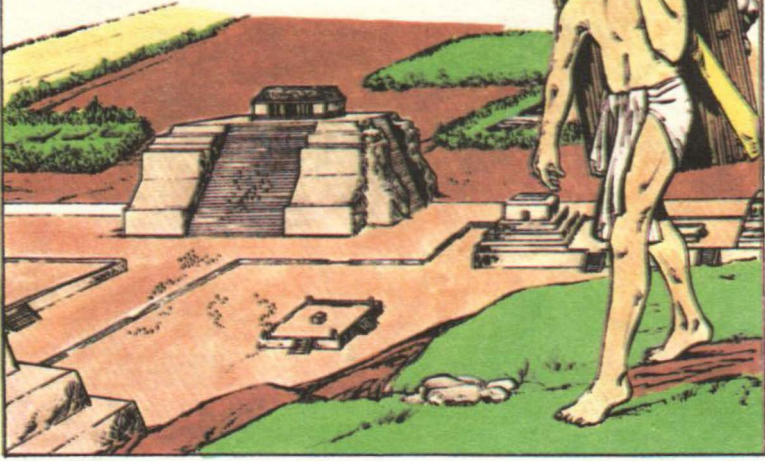

18

19

ORTA MEKSİKA'NIN KLASİK DÖNEMİNDE
İKİ AYRI TOPLUMUN YÜKSELDİĞİ GÖRÜLÜR. BUNLAR
IV. YÜZYILDA ORTAYA ÇIKAN ZAPOTEKLERLE,
V. YÜZYILDA ORTAYA ÇIKAN TOTONAKLARDIR.

ANITSAL MİMARİ ALANINDA ORTAK ÖZEL -
LİKLERE SAHİP OLMALARINA RAĞMEN ZAPO -
TEKLER SİRAMİK, TOTONAKLAR RESİM VE
HEYKEL ALANINDA İLERİ GİTMİŞLERDİR.

ULU BİR KİŞİYİ SİMGE -
LEYEN, TOTONAKLARA AİT
BİR ALÇAK KABARTMA.

ZAPOTEKLERE
AİT BİR SİRAMİK
ÖRNEĞİ.

AND DAĞLARI'NA KURULMUŞ OLAN
CHAVİN UYGARLIĞI, 1. YÜZYILDA GERİLEMEYE
BAŞLAYARAK YERİNİ MOSİKA VE NAZCA
(NASKA) UYGARLIKLARINA BIRAKMIŞTIR.

KUZİY SAHİLLERİNDEKİ VADİLERDE KU-
RULMUŞ BAĞIMSIZ BAŞLIKA MOSİKA KENT-
LERİ, PACASMAYO, CHICAMA, VIRU VE
MOCHE'DİR.

BURALARDA TARIMI GELİŞTİR-
MEK AMACIYLA SU KEMERLERİ VE
KANALLAR İNŞA EDİLMİŞTİR
(CHICAMA KANALI=100 KM.)

MOSİKALARA AİT SAVAŞ SAHNELE-
RİYLE SÜSLÜ ÇOK SAYIDA KULPLU TOP-
RAK TESTİNİN ÜZERİNDE HAYVAN VE
BİTKİ MOTİFLERİNİN YANI SIRA
RAHİP, MÜZİSYEN, ESİR VE HASTA
İNSAN TASVİRLERİNE DE RASTLAN-
MAKTADIR.

NAZCA UYGARLIĞININ BEŞİĞİ DURUMUNDA OLAN PERU KIYILARININ GÜNEYİNDEKİ VADİLER, ÇOK SAYIDA KANAL VE BENT KALINTISINI BARINDIRIR.

AYNI VADİDE BULUNAN KAWACHI YAPILARI ARASINDA YER ALAN TAPINAK VE SARAY KALINTILARI, DİKDÖRTGEN TEMELLER VE DÜZGÜN YOLLAR, SEHİRCİLİĞİN GELİŞİMİ OLUĞUNU İSPATLA MAKTADIR.

NAZCA'LILARIN DOKUMACILIK ALANINDA LAMA VE DAĞ KEÇİSİNİN YÜNÜNDEN YARARLANDIKLARI. DOLAYISIYLA DAĞLIK YERLEŞİM BÖLGELERİ İLE SAHİL KENTLERİ ARASINDA YAYGIN BİR TİCARETİN VAR OLDUĞU ANLAŞILMAKTADIR.

ÜRETİLEN SERAMİKLER
ARASINDA RENK UNSURLU BÜYÜK
ÖNEM TASIR. EN AZ ON RENGİN
KULLANILDIĞI İNSAN FİGÜRLÜ
SERAMİK ÖRNEKLER
BULUNMUŞTUR.

AYNI DÖNEMDE TİTİCACA KIYI -
SINDAKİ (BOLİVYA) TİAHUANACO'DA
YENİ BİR UYGARLIK KÖK SALMAYA
BASLAR. 4 000 METRE YÜKSEKLİK-
TE BLOK TAŞLARLA KURULMUŞ OLAN
ŞEHİR EN PARLAK DÖNEMİNİ II.-VII.
YÜZYILLAR ARASINDA YAŞAMISTIR.

BRONZ DEVRİ'NE ULAŞMIŞ OLAN BU İNSANLARIN YAKIN BÖLGE-
LERLE TİCARİ İLİŞKİYE GİRDİKLERİ, HATTA PASİFİK KİYLARINDA KOLONİ-
LER KURDUKLARI SANILMAKTADIR. 600 YILINDA AYACUCHO
DAĞLIK BÖLGESİNDE KURULAN VARI KENTİ
GELİŞMESİNİ 300 YIL BOYUNCA SÜRDÜREREK
İNKALARA ÖNCÜLÜK EDECEK BÜYÜK BİR
İMPARATORLUK KURMAYI
BAŞARMISTIR.

ORTA AMERİKA, İSPANYOLARIN
KITAYA AYAK BASMASINDAN ÖNCEKİ
500 YIL BOYUNCA MEKSİKA'DA AZTEKLER,
AND DAĞLARI'NDA İNKALAR TARAFINDAN
KURULAN İKİ İMPARATORLUKLA SONUÇLA-
NAN BİR DİZİ OLAYA SAHNE OLMUŞTUR.

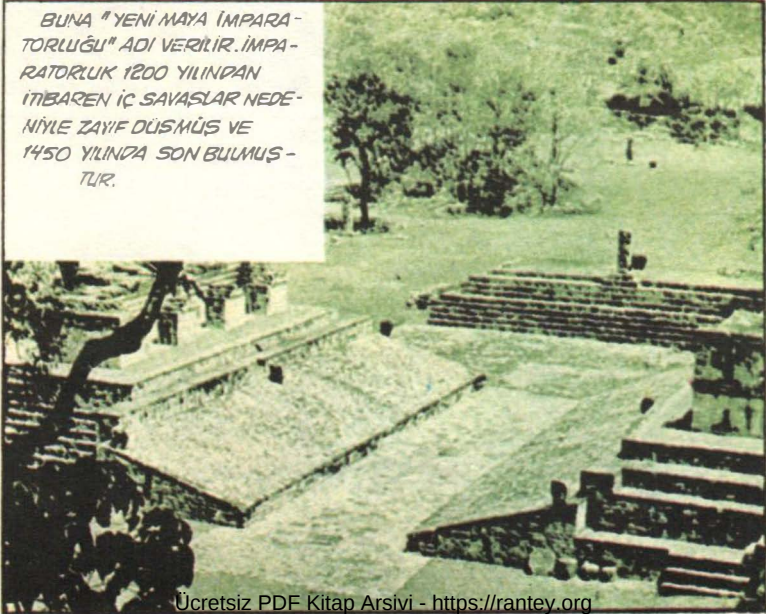
AMERİKAN TARİHİNİN BU ÜÇÜNCÜ DÖNEMİNE KLASİK SONRASI
DEVİR ADI VERİLİR. BAŞLANGICI TEOTIHUACAN'LILARIN DÜŞÜŞÜ VE
KUZEYİ YARI GÖÇEBE BİR KAVİM OLAN SISİMEKLERİN ORTA MEK-
SİKA'YA GELİŞLERİ İLE AYNI ZAMANA RASTLAMAK -
TADIR. BU DÖNEMDE TOLTEKLER DE YUCATAN
YARIMADASINA YERLEŞMİŞLERDİR.

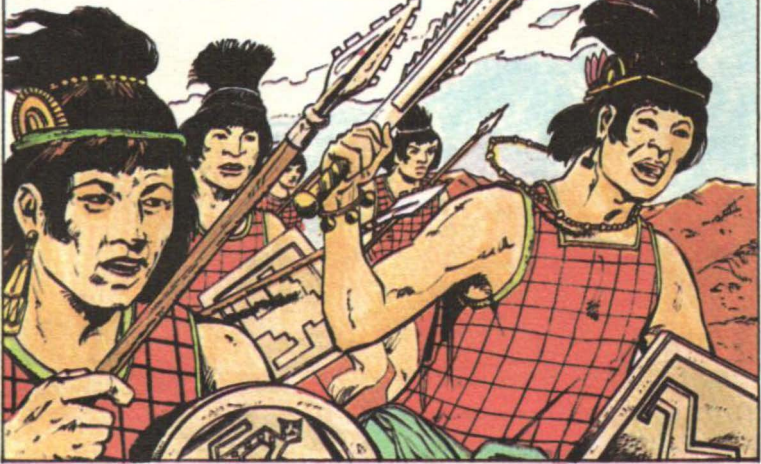
1000 - 1200 YILLARI ARASINDA YARIMADANIN
BÜYÜK BÖLÜMÜNÜN KONTROLÜNÜ ELİLERİNDE
BULUNDURAN ÜÇ MAYA SEHİR- DEVLETİ MAYAPAN,
UXMAL VE CHICHEN İTZA, ESKİ MAYA KÜLTÜRÜNÜN
YENİDEN DOĞUŞUNU SİMGELEMEDİR.

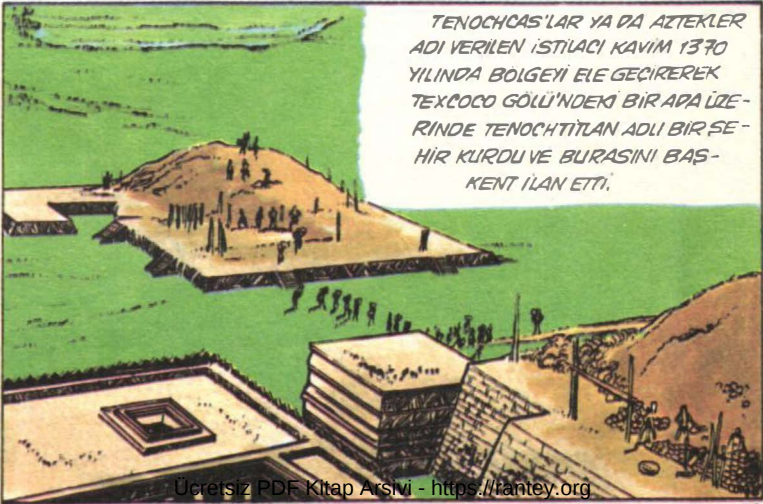
BUNA "YENİ MAYA İMPARA-
TORLUĞU" ADI VERİLİR. İMPA-
RATORLUK 1200 YILINDAN
İTİBAREN İÇ SAVAŞLAR NEDE-
NİYLE ZAYIF DÜŞMÜŞ VE
1450 YILINDA SON BULMUŞ-
TUR.

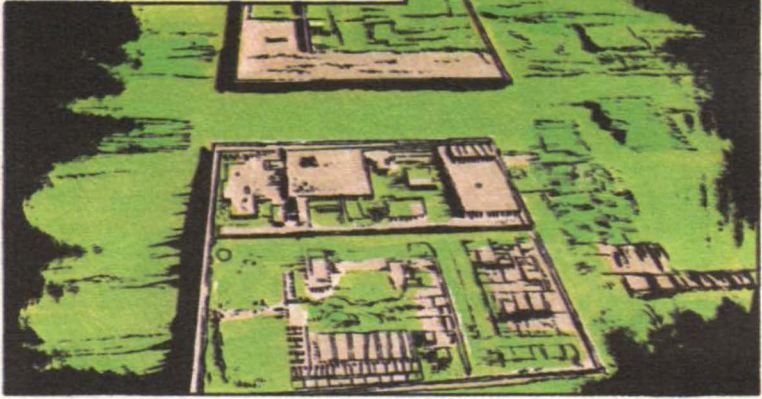
ORTA MEKSİKA'DA YASAYAN TOLTEKLER,
XIII. VE XIV. YÜZYILLARDA KUZEBATIDAN GELEN
VE KENDİLERİ İLE AYNI DİLİ (NAHUA DİLİ)
KONUSAN KAVİMLERİN SAİDIRISINA
UĞRADILAR.

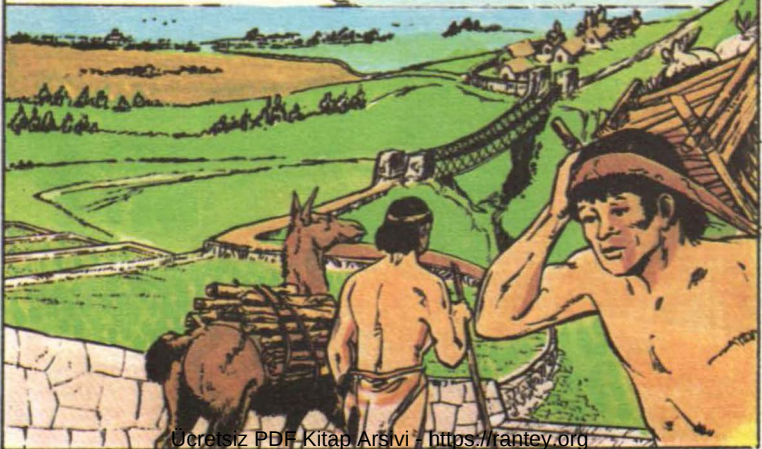
TENOCHCAS'LAR YA DA AZTEKLER
ADI VERİLEN İSTİLAÇI KAVİM 1370
YILINDA BÖLGEYİ ELE GEÇİREREK
TEXCOCO GÖLÜ'NDEKİ BİR APA ÜZE-
RİNDE TENOCHTİTLAN ADLI BİR ŞE-
HİR KURDU VE BURASINI BAŞ-
KENT İLAN ETTİ.

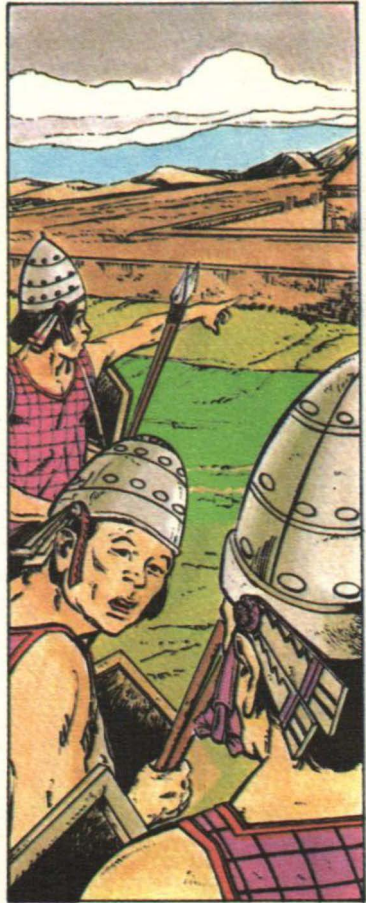
Bu arada And Dağları'ndaki
Vari Uygarlığı Klasik Sonrası
Dönemin başlarında çökmeye
başlamıştı.

Aynı yıllarda Peru'nun kuzey kıyılarında, merkezi Chanchan
olan Simu Uygarlığı gelişmeye başladı. Kuyum-
culuk ve metalurji alanında ileri olan si-
mular, mozikaların devamını
olusturmaktaydılar.

AYMARA DİLİNİ KONUSAN BİR
KABİLE ZAMANLA CUZCO'YU BASKENT
İLAN EDEREK İMPARATORLARINA VE-
RİLEN ADDAN DOLAYI İNKALAR ADIYLA
TANINMAYA BAŞLADI VE....

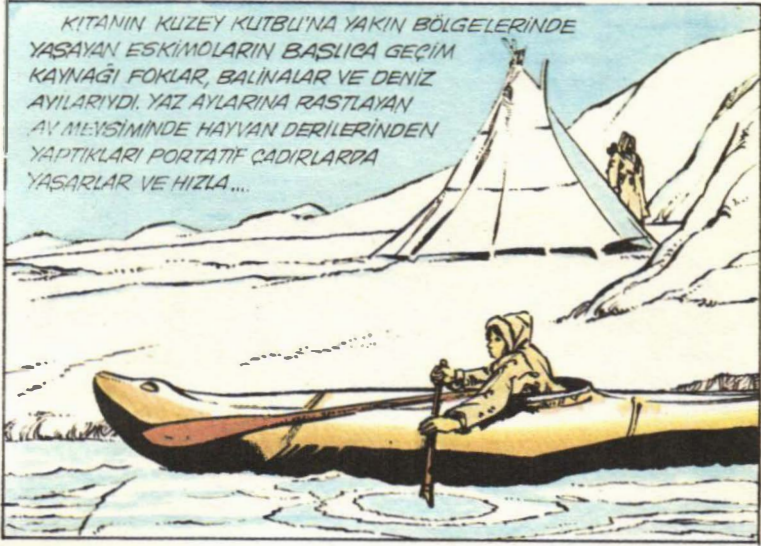
...BASKENTİN 600 km. GÜNEYİN-
DEKİ TIAHUANACO TOPRAKLARINI
ELE GEÇİREREK KISA SÜREDE BÜ-
TÜN BÖLGEYE EGEMEN OLDU. İS-
PANYOLLARIN KİTAYA AYAK BAS-
TIĞI DÖNEMDE KOLOMBİYA'YAN
SİLİ'NİN İÇ KISIMLARINA KADAR
UZANAN TOPRAKLAR İNKALARIN
HARİTİNE GİRDİ.

İNKALAR KÜLTÜREL AÇIDAN AND DAĞLARI'NDA YASAYAN KAVİMLERDEN DAHA AZ GELİŞMİŞ OLMALARINA RAĞMEN MİMARİ ALANDA BELLİ BİR ÜSTÜNLÜĞE SAHIPTILAR. BU DEVİRDE İNSA EDİLEN YAPILAR ARASINDA GELİŞMİŞ BİR YOL ŞEBEKESİ, SULAMA KANALLARI VE TARAPALAR SAYILABİLİR.

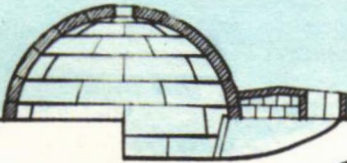

BLOK TASLARLA İNSA
EDİLEN SAKSAHUAMAN
KALESİ İLE YÜKSEK BİR DA-
ĞIN TEPE'SİNDEKİ KAYALARA
OYULMUŞ MAÇUPİKÇU KENTİ,
İNKALARIN MİMARİDE ULASTIK-
LARI SEVİYENİN BİR SÖZTÜR-
GESİDİR.

KİTANIN KÜZEY KUTBUNA YAKIN BÖLGELERİNDE
YASAYAN ESKİMOLARIN BAŞLICA GEÇİM
KAYNAĞI FOKLAR, BALINALAR VE DENİZ
AYILARIYDI. YAZ AYLARINA RASTLAYAN
AV MEVSİMİNDE HAYVAN DERİLERİNDEN
YAPTIKLARI PORTATİF ÇADIRLARDA
YAŞARLAR VE HIZLA....

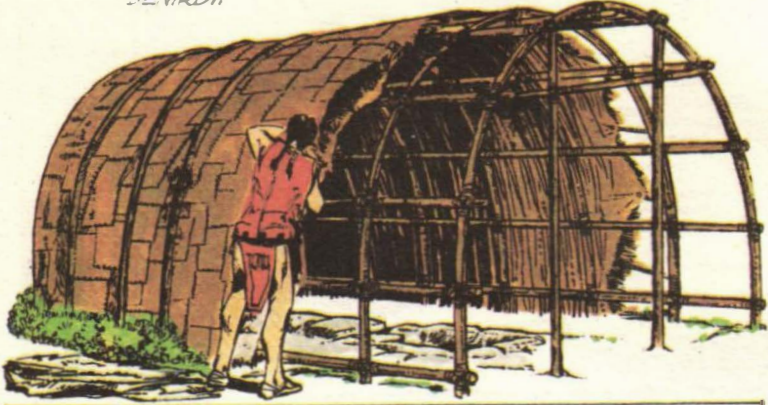

...AKAN SULARDA "KAYAK" ADINI VER-
DİKLERİ HAFİF TEKNELERİYLE AYA
ÇIKARLARDI.

ZORLU KİŞ MEVSİMİNDE İSE TEK BARINAKLARI
BUZDAN YAPILMIŞ "İGLOO" LARDI. HER TARAF BUZLARLA
KAPLI OLDUĞUNDAN BU MEVSİMDE ULAŞIM ANCAK TEK
EVİL HAYVAN OLAN KÖPEKLERİN ÇEKTİĞİ KIZAKLARLA
MÜMKÜNDÜ.

ESKİMOLARIN YAŞADIĞI TOPRAKLARIN GÜNEYİNDE,
KANADA'NIN ORMANLAR VE GÖLLERLE KAPLI BÖLGELERİNİ;
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN KUZeyDOĞUSUNDA
YASAYAN KAVİMLERE İROKUALAR VE ALGONKİNLER
DENİRDİ.

AVCILIK VE BALIKÇILIKLA GEÇİNEREN BU
İNSANLAR TAHTADAN EVLERDE YAŞARLAR
VE ZORLU İKLİM KOŞULLARI NEDENİYLE
AZ SAYIDA BİR TOPLUMU OLUŞTURU-
LARDI.

BUNA GÖREK KÜLEYAŞKININ
ILIMAN İKLİMİN HÜKÜM SÜRDÜĞÜ VE-
RİMLİ İÇ KISIMLARI KALABALIK BİR
NÜFUSA SAHİPTİ.

GÖÇEBE YA DA YARI-
GÖÇEBE BİR TOPLUM
OLUŞTURAN BU İNSAN-
LAR YASAMLARINI YÖ-
REDE BÖL MİKTARDA
BULUNAN BİZONLARI
AVLAYARAK...

...SÜRDÜRÜRLERDİ. KİTANIN
YERLİ HALKINI MEYDANA GETİ-
REN SEYENLER, ARAPAHOLAR
VE ÇEŞİTLİ SİYU KABİLELERİ
DAHA SONRA BİRLEŞİK DEV-
LETLERİN TARİHİNDE ÖNEMLİ
BİR RÖLE OYUNUYORLARDI.

KITANIN GÜNEYBATI VE GÜNEY-DOĞU BÖLGELERİ, MISIR VE PAMLIĞUN YANI SIRA ÇEŞİTLİ SEBZE YETİSTİREN, HAYVAN BESLEYEN VE EKONOMİLERİ LİRETIME DAYANAN TOPLUMLARCA İSKÂN EDİLMİŞ DURUMDAYDI.

PİNALAR, YUMALAR VE ANASAZİLER ADI VERİLEN BU TOPLULUKLAR SIK SIK YARI-GÖÇEBE KAVİMLER OLAN APAŞLARLA NAVAJO LARIN SALDIRILARINA UĞRAR VE TOPRAKLARINI KORUMAK AMACIYLA YASADIKLARI YERİN ÇEVRESİNİ TAŞ VE KAYALARLA ÖRERLERDİ.

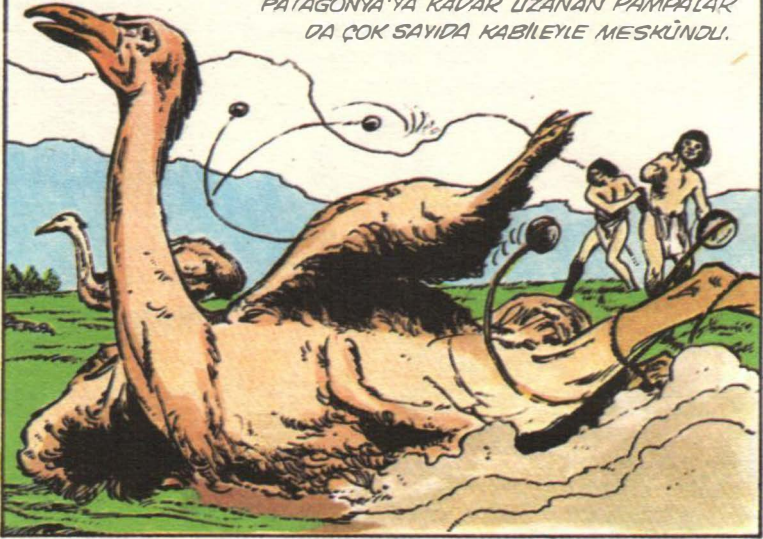
ANTİLLER İLE GÜNEY AMERİKA SAHİLLERİNDE
YASAYAN KAVİMLERE KARAYİPLERLE ARAVAKLAR
ADI VERİLİRDİ. KARAYİPLER DAHA GÜÇLÜ BİR
TOPLUM OLMALARINA RAĞMEN YÖREDE ARAVAK
MEDENİYETİ HÂKİMDİ. BAŞLICA TARIM ÜRÜNÜNÜ
İSE MANYOKA OLUŞTURURDU.

MADENCİLİK, AĞAÇ VE TAS İŞÇİ-
LİĞİ KONUSUNDA BİR HAYLİ BİLGİLİ
OLAN ARAVAKLAR "BOHİOS" ADINI
VERDİKLERİ KULÜBELERDE YASAR-
LAR VE KURDUKLARI HAMAKLARDA
UYURLARDI.

GÜNEY AMERİKA'NIN TROPİKAL BÖLGELERİN-
DE YASAYAN GUARANİLERİN TOPRAKLARINDAN
PATAGONYA'YA KADAR UZANAN PAMPALAR
DA ÇOK SAYIDA KABİLEYLE MESKÛNDU.

BUNLARDAN KARANDİLER VE ÇA-
RUALARA AİT BASLICA YERLEŞİM
BÖLGELERİ RIO DE LA PLATA'NIN
DOĞU VE BATI SAHİLLERİNDE KURUL-
MUŞTU. ADI GEÇEN KABİLELER
KOMŞULARI GUARANİLERDEN SERA-
MIK SANATINI ÖĞRENDİLER.

PATAGONYA'DA YAŞAYAN TEHUELÇELER,
YAŞAMLARINI GÜNEY AMERİKA LAMASI
ADI VERİLEN HAYVANLARI AVLAYARAK
SÜRDÜRÜRLER, LAMA DERİSİNDEN YAP-
TIKLARI "TOLDOS" ADLI CADIRLARDA
YAŞARLARDI.

GÜNEY KOMŞULARI, "ATES ARAZİSİ"
NİN YERLİ HALKI YAMANALAR VE ALAK-
LÜFLERDİ. BU İNSANLARIN HAYATLARININ
BÜYÜK BÖLÜMÜ GÖLLERDE KANOYLA BALIK
AVLAMAKLA GEÇERDİ.

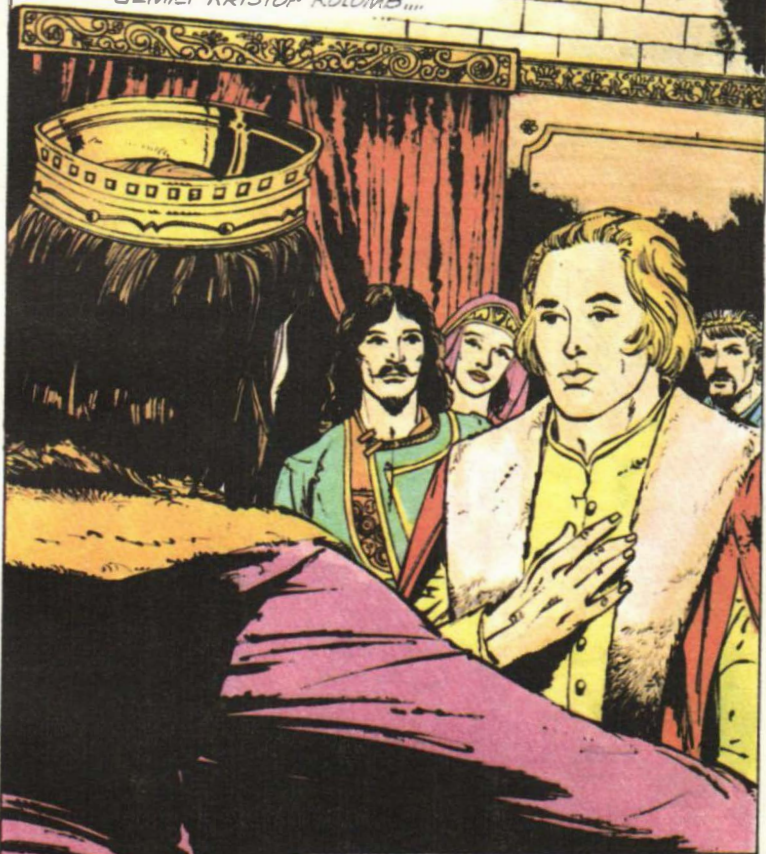
ATES ARAZISI'NİN KUZEYİ ONALARA
AİTTİ. ONALAR, AĞAÇ KABUĞUNDAN YA-
PILMIŞ KANOLARINDA YAKTIKLARI MAN-
GALLARLA BALIĞA ÇIKARLARDI. BU-
GÜN BU TAKIMADALARA ONALA-
RIN ADI VERİLMİŞTİR.

ORTA SİLİ'NİN GÜNEY KISIMLARINDA
YASAYAN ARAUKANLARIN EKONOMİSİ
İSE TARIMA DAYANM AKTAYDI. AYNI YÜZ-
YILDA KOLOMBİYA YERLİLERİNE ÇİBÇA-
LAR, KUZEBATİ ARJANTİN HALKINA
İSE CALCHAQUİ/DIAGUITA'LAR
DENİRDİ.

İ. MARYA YEMERİKENİN HİNDİSTAN'IN ... İÇ-
LİNKESTİ ... İ. MARYA YEMERİKENİN HİNDİSTAN'IN ... İÇ-
BATTIYA DOĞRU YOL ALINDIĞI TAKDİRDE HİN-
DİSTAN'A ULASILACAĞINA İNANAN CENOVALI
GEMİCİ KRİSTOF KOLOMB...

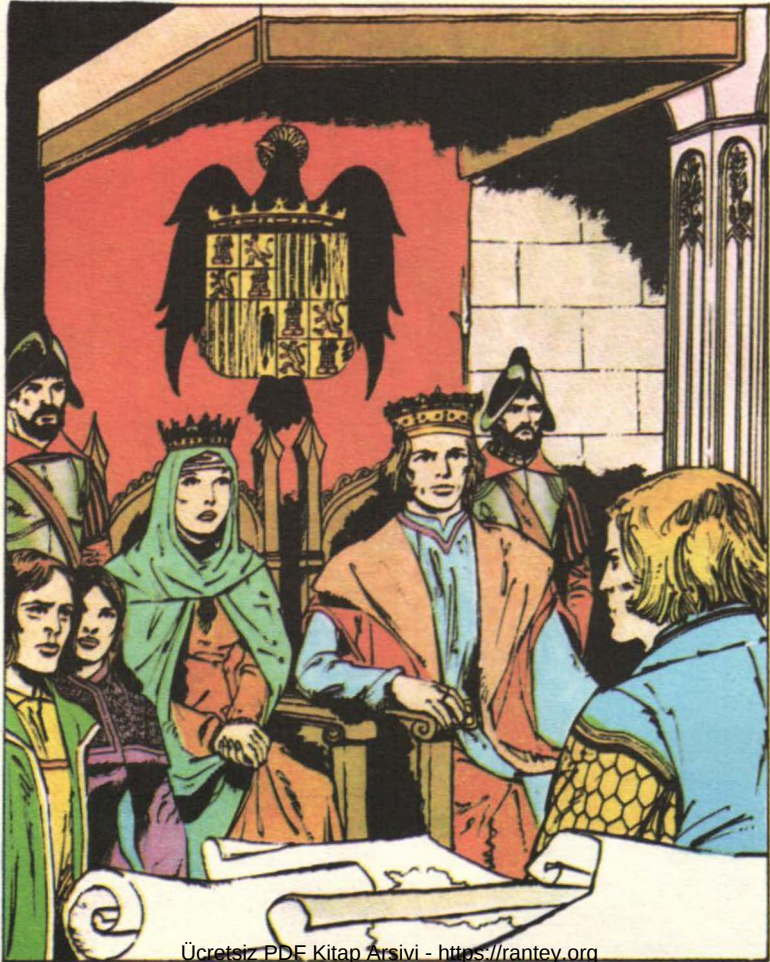
... BU PROJESİNİN MADDİ YÖNDEN DES-
TEKLENMESİ AMACIYLA PORTEKİZ KRALI
II. JOAO'YA BASVURDU. ANCAK BU BAS-
VURU, PORTEKİZLİLERİN AFRIKA İKİYİSİN-
DA GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ BAŞARILI KE-

... BU PROJESİNİN MADDİ YÖNDEN DES-
TEKLENMESİ AMACIYLA PORTEKİZ KRALI
II. JOAO'YA BASVURDU. ANCAK BU BAS-
VURU, PORTEKİZLİLERİN AFRIKA İKİYİSİN-
DA GERÇEKLEŞTİRDİKLERİ BAŞARILI KE-

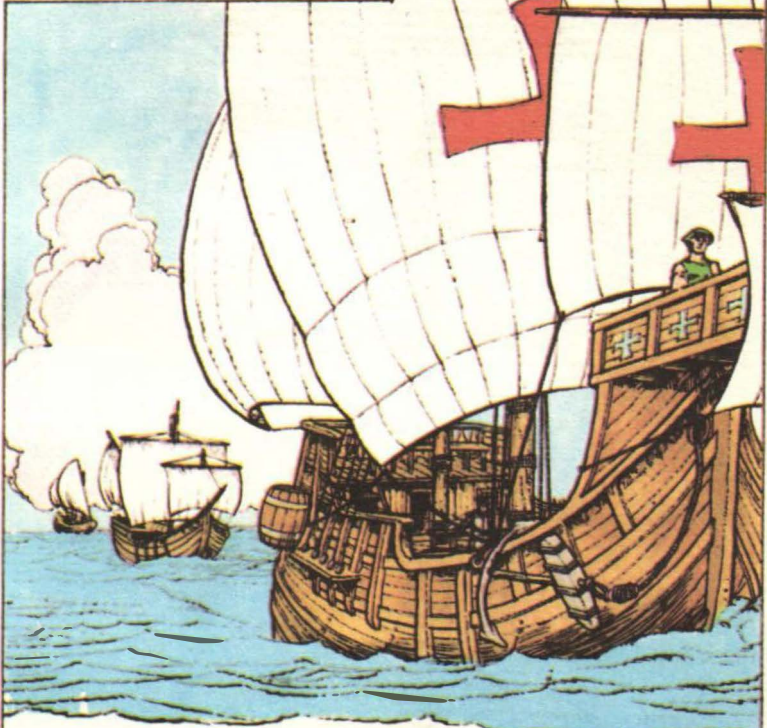
Ucretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://trantey.org>

BİR GÖSTERGESİ OLDUĞU İLERİ SÜRÜLEREK REDDEDİLDİ.

KRISTOF KOLOMB, BUNUN ÜZERİNE ÇAREHİ, KATOLİK KRALLAR'A YAKLAŞMAKTA BULDU. KRAL VE KRALİÇE KOLOMB'U 1486 YAZINDA KABUL ETTİLER VE KENDİSİNE BİR YILLIK MAAS BAĞLAYARAK PROJEYİ TETKİK KOMİSYONUNA SUNDULAR. ANCAK PROJE 1490 YILINDA KESİN BİR BİÇİMDE GERİ ÇEVİRİLDİ.

KOLOMB YULU AMIŞTI. BU KEZ
ENLÜKLERİ BURJUVALAR, ARA-
GONLU SOYLULAR VE RAHİP PE-
REZİN DESTEĞİNDE İSPANYA KRA-
LİNA YENİDEN BAŞVURDU VE 1492'
DE İMZALANAN SANTA FE ANLAŞ-
MASI'NE GEREKLİ DESTEĞİ SAĞLA-
MAYI BASKARDI.

3 AĞUSTOS 1492 TARİHİNDE HER ŞEY
HAZIRDI. NİNA VE PİNTA ADLI İKİ KARAVELA
İLE AMİRAL GEMİSİNİN FLAMASINI GÖN-
DERE ÇEKMEK OLAN SANTA MARIA ADLI
GALİÇYA NEFİ, BERABERİNDE 90 GEMİCİ
OLDUĞU HALDE DENİZE AÇILDI.

UZUN VE ZORLU BİR YOLCU-
LUKTAN SONRA, 12 EKİM 1492
SABAHİ TAM ŞAFAK SÖKMEK
LİZEKEYKEN GÖZCÜ RODRIGO
BERGUEMO'NUN SESİ DUYUL-
DU. "KARA GÖRÜNDÜ."

KARAYA ÇIKAN KOLOMB ADAYI
KASTİLYA KRALLIĞI'NIN TOPRAKLA-
RINA KATARAK ONA SAN SALVA-
DOR, KENDİSİNİ DOSTÇA KARŞILA-
YAN YERLİLERE DE HİNTLİLER
ADINI VERDİ.

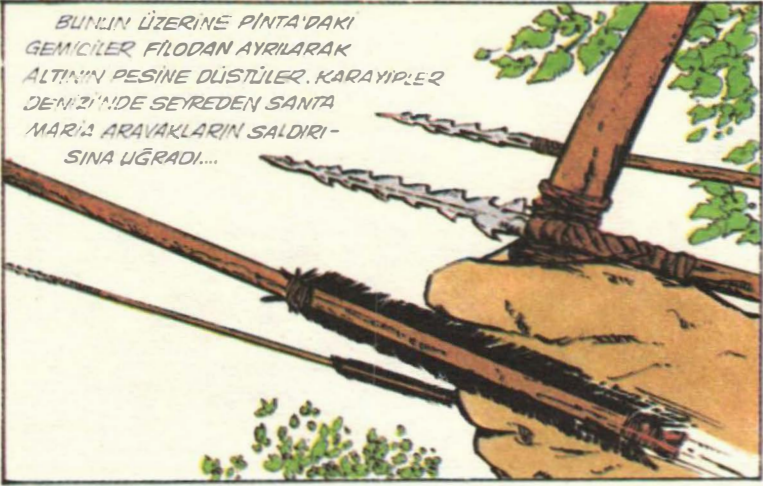
GEMİLER DANA SONRA BAHAMA TAKİ-
MADALARI ARASINDA İLERLEYEREK BİR
SAHİLE YANASTILAR. BURASININ HİNDİS-
TAN OLDUĞUNDA İSRAR EDEN KOLOMB'UN
AKSİNE YERLİLER BU TOPRAK PARÇASININ
DEĞERİ BİR ADADAN MEYDANA GELDİĞİNİ SÖY-
LEMELİDİLER.

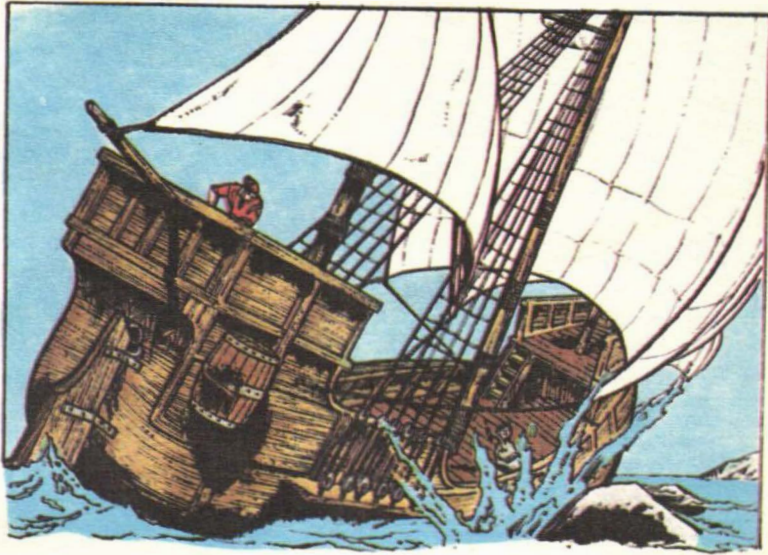
SÖZÜ EDİLEN ADAYA KRALİÇE İSA-
BELLE'İN KIZINDAN DOLAYI JUANA ADI
VERİLDİ. BURASI GÜNÜMÜZDE KÜBA ADIY-
LA BİLİNMEKTEDİR. GEMİCİLERİN SORU-
SU ÜZERİNE YERLİLER SÜS EŞYASI OLA-
RAK KULLANDIKLARI ALTININ ÇOK YAKIN-
DAKİ BİR ADADA ÇIKTIĞINDAN
SÖZ ETTİLER,

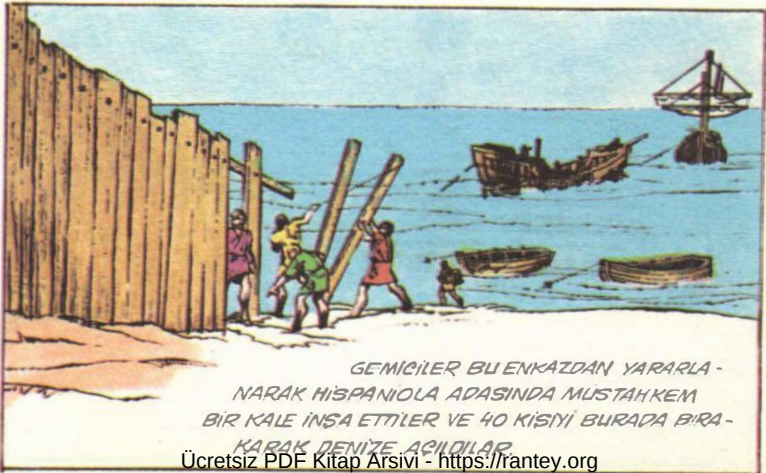
BUNLUN ÜZERİNE PINTA'DAKİ
GEMİCİLER FİLODAN AYRILARAK
ALTININ PESİNE DÜŞTÜLER. KARAYİP'LER
DENİZİNDE SEYREDEN SANTA
MARIA ARAVAKLARIN SALDIRI-
SINA UĞRADI....

...VE HAITİ (SANTO DOMINGO) ADASINA
SİĞİNMAK ZORUNDA KALDI. YENİ GELEN-
LERİ DOSTÇA KARŞILAYAN BU ADAYA
HİSPANIOLA ADI VERİLDİ.

SANTA MARIA ADI GEMİ 24 ARALIK GÜNÜ BİR KAYA LIĞA ÇARPARAK PARÇALANDI VE İÇİNDEKİ MALZEME İLE BİRLİKTE KABİLE REİSİNİN YARDIMIYLA KARAYA ÇEKİLDİ.

GEMİCİLER BU ENKAZDAN YARARLANARAK HİSPANIOLA ADASINDA MÜSTAHKEM BİR KALE İNŞA ETTİLER VE 40 KİŞİYİ BURADA BIRAKARAK DENİZE AÇILDILAR.

NINA 4 OCAK 1493 GÜNÜ BERABE-
RİNDE BİRKÂÇ YERLİ OLDUĞU HALDE
İSPANYA'YA DOĞRU DÖNÜŞE GEÇTİ.
DAHA SONRA PINTA İLE BULUŞARAK
DÖNÜŞ YOLUNU ARAMAYA KOYULDI.

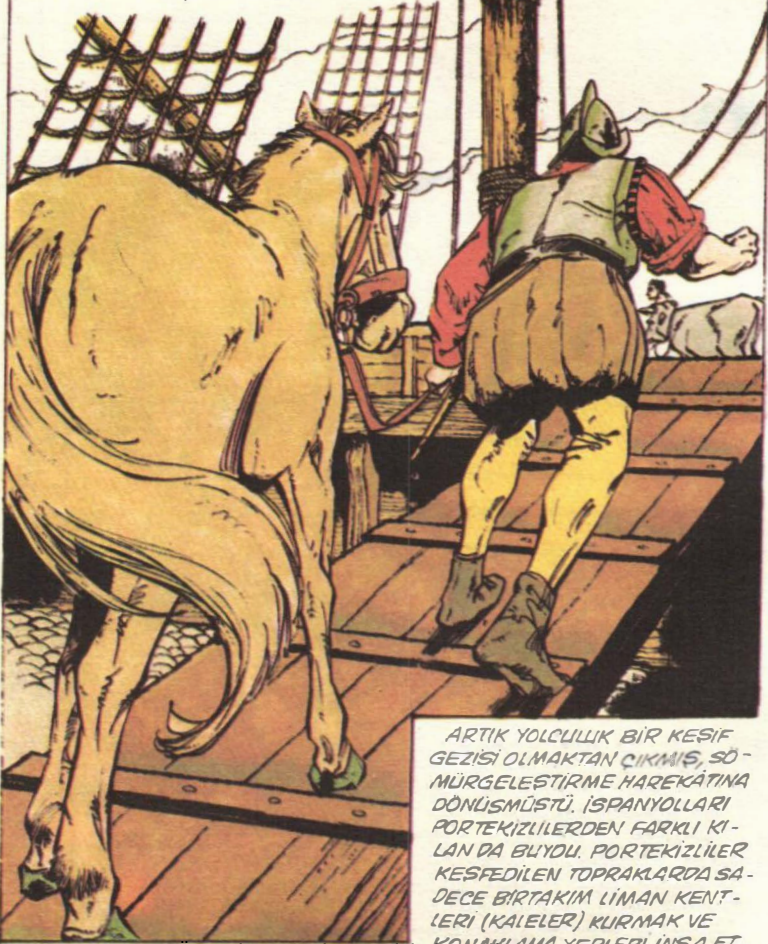
BİR FIRTINANIN AYIRDIĞI BU İKİ
GEMİ, BİLİNMEYEN BİR ROTA İÇİN
KISA SAYILABİLECEK 60 GÜNÜN
SONUNDA ÇOK KISA ARALARLA
TAJO NEHRİNİN AĞZINA ULAŞMAYI
BAŞARDILAR.

LİZBON'DA KARAYA ÇIKAN MO-
LOMB'UN HİKAYESİNİ İLGİYLE DİN-
LEYEN II. JOAO İSPANYA'YA GİTME-
Sİ İÇİN KENDİSİNE HER TÜRLÜ YAR-
DIMIN YAPILMASINI EMRETTİ.

BARCELONA'YA AYAK BASAN KOLOMB, YA-
NINDA GETİRDİĞİ YERLİLERLE BİRLİKTE KRAL
VE KRALİÇENİN HUZURUNA KABUL EDİLDİ VE
SANTA FE ANTIKLAŞMASI İLE ELDE ETMİŞ OLDU-
ĞU İNHAZLARI İÇİN EMRETTİ.

İKİNCİ KEZ ÇIKTIĞI YOLCULUKTA BU KEZ
YANINDA SOYLULAR, DEVLET GÖREVLİLERİ
VE SANATÇILARDAN OLUŞAN 1500 KİŞİLİK
BİR GRUP VARDI. TOPLAM 17 GEMİ SİLAH
VE GEREKLİ TECHİZAT DIŞINDA ÇEŞİTLİ
ALET, TOHUM VE HAYVANLA (AT, KOYUN,
İNEK VE KÖPEK) YÜKLENDİ.

ARTIK YOLCULUK BİR KEŞİF
GEZİSİ OLMaktan ÇIKMIŞ, SÖ-
MÜRGELESTİRME HAREKÂTINA
DÖNÜŞMÜSTÜ. İSPANYOLLARI
PORTEKİZLİLERDEN FARKLI KI-
LAN DA BÜYÜDÜ. PORTEKİZLİLER
KEŞFEDİLEN TOPRAKLARDA SA-
DECE BİRTAKIM LİMAN KENT-
LERİ (KALELER) KURMAK VE
KONAKLAMA YERLERİ İNŞA ET-
MEKLE YETİNİYORLAR, SÖMÜRGELESTİRME ÇABASI İÇİNE GİRMİYORLAR.

23 EYLÜL 1493 GÜNÜ
CADİZ'DEN BASLAYAN YOL -
CULUK KARAYİP LERİN YAŞA -
DIĞI ANTİL ADALARI (DOMI -
NİK, GUADELOUPE, SAN CRİS -
TOBAL vb.)' NDA SON
BULDU.

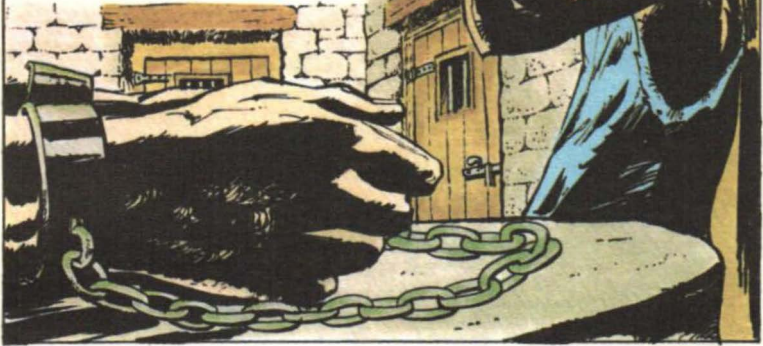
PORTO RİKO'DAN
SONRA HİSPANİOLA'DA
KARAYA ÇIKAN KOLOMB...

... KALENİN YERLE BİR EDİLDİĞİNE
TANIK OLDU VE KISA SÜREDE YE -
Nİ BİR KALENİN YAPIMINA BAS -
LANDI. BU ARADA JAMAİKA
FETHEDİLDİ.

YERLİLERLE OLAN MÜCADELE BÜTÜN ŞİDDETİYLE SÜRMEKTE, KIZIL-DE-
RİLİLER İSPANYOLLARIN ATEŞLİ SİLAHLARI KARŞISINDA BÜYÜK KAYIP-
LARA UĞRAMAKTAYDILAR. İSPANYOLLARIN BİR BÖLÜMÜ ADANIN
GÜNEY SAHİLLERİNE YERLEŞEREK SANTI-DOMİNGO ADLI
YENİ BİR KÖY KURDU.

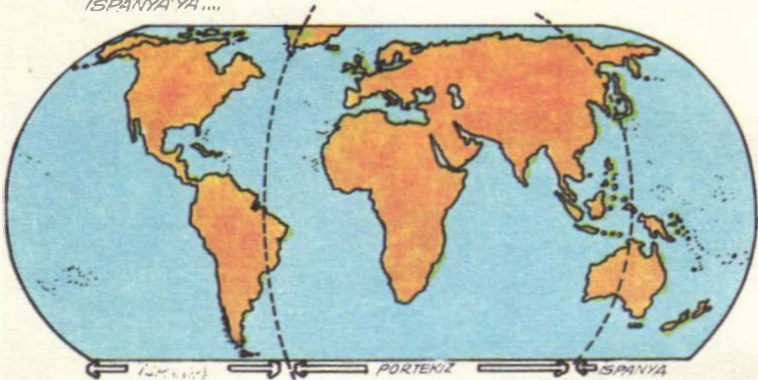

BU ZARFA İSPANYA'YA
DÖNMÜŞ OLAN KOLOMB, ÜÇLÜNCÜ
YOLCULUĞUN HAZIRLIKLARIYLA
MEŞGULDÜ. MALİ ACIDAN DOYU-
RUCI OLMAYAN BU GEZİLER
İÇİN ARAM BULMAKTA GÜÇLÜK
ÇEKEN KAPTAN, BUNUN İÇİN
ÖZGÜRLÜKLERİ KARŞILIĞINDA
ÇOK SAYIDA....

...MAHKÛMDAN YARARLANDI.
BU DÖNEMDE PORTERİZLİLER DE AFRIKA
KITASININ EN GÜNEY UCUNA ULAŞMIŞ
BULUNUYORLARDI. HİNT OKYANUSU'NDAKİ
GEZİLERİNİ BASARIYLA SÜRDÜRDÜRLERİ
TAKDİRDE HİNDİSTAN'A ULAŞACAKLARI
TARİH ÇOK YAKINDI.

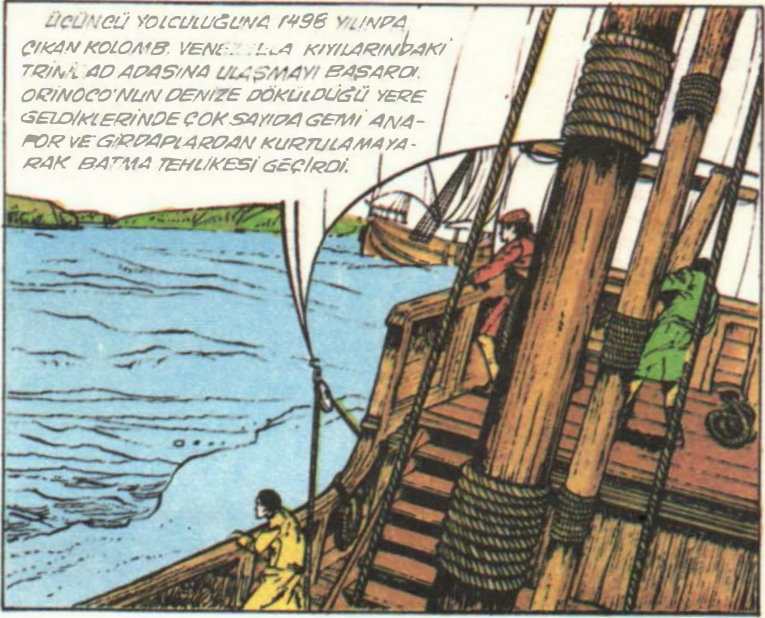
HER İKİ TARAF DA EKONOMİK AÇIDAN BÜYÜK DEĞER
TAŞIYAN BU TOPRAKLARIN PAYLAŞILMASINDA TORDESİLLAS
ANTLAŞMASI'NIN HÜKÜMLERİNE GÖRE HAREKET ETMEKTEDİ.
ANTI ASMAYA GÖRE YEŞİL BURUN ADALARI'NIN 370 MİL BATI-
SINDAN GEÇEN MERİDİYENİN BATISINDA KALAN TOPRAKLAR
İSPANYA'YA

...DOĞUSUNDAKİLER PORTEKİZ'E AİTTİ. BU,
DAHA SONRA AMERİKA ADINI ALACAK OLAN
TOPRAKLARIN İSPANYA'YA, AFRIKA VE ASYA'
DAKİ SÖMÜRGELERİN PORTEKİZ'E
VERİLMESİ DEMEKTİ.

ÜÇÜNCÜ YOLCULUĞUNA 1498 YILINDA ÇIKAN KOLOMB, VENEZUELA KIYILARINDAKİ TRINİAD ADASINA ULAŞMAYI BAŞARDI. ORINOCO'NUN DENİZE DÖKÜLDÜĞÜ YERE GELDİKLERİNDE ÇOK SAYIDA GEMİ ANAFOR VE GİRDAPLARDAN KURTULAMAYARAK BATMA TEHLİKESİ GEÇİRDİ.

VENEZUELA SAHİLLERİNE YANAŞAN KOLOMB BÖYLELİKLE AMERİKA KITASINA İLK KEZ AYAK BASMIŞ OLUYORDU. ANCAK HÂLÂ BÜYÜKSİNİN ASYA KİTASI OLDUĞUNA İNANMAKTAYDI. ELLERİNDEKİLERİ İNCİ VE ALTINLA DEĞİSTİREN GEMİCİLER, BURAYA İNCİ SAHİLİ ADINI VERDİLER.

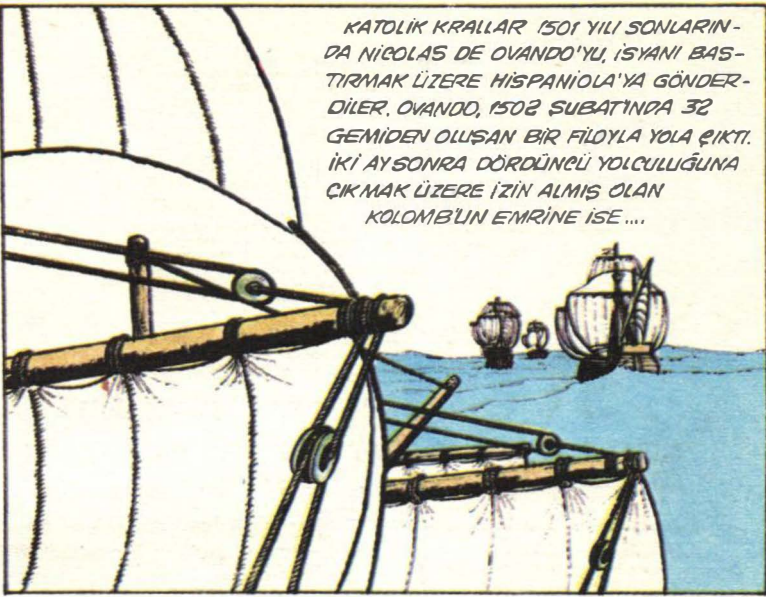
DAHA SONRA SANTO-DOMINGO'DA KARAYA ÇIKAN KOLOMB İLE SÖMÜRGE HALKI ARASINDA MEYDANA GELEN SÜRTÜŞME, 1500 YILI AĞUSTOS'UNDA....

...TEFTİŞ İÇİN BÖLGEYE GÖNDERİLEN FRANCISCO BOBADILLA'NIN KOLOMB VE KARDESİ İLE OĞLU DIEGO'NUN TUTUKLANMALARI VE ZİNCİRE VURULARAK İSPANYA'YA GERİ....

...GÖNDERİLMELERİYLE SONUÇLANDI. GEMİCİLER DAHA SONRA KRAL VE KRALİÇE TARAFINDAN AFFEDİLEREK SERBEST BIRAKILDI.

KATOLİK KRALLAR 1501 YILI SONLARIN-
DA NICOLAS DE OVANDO'YU, İSYANI BAS-
TIRMAK ÜZERE HİSPANIOLA'YA GÖNDER-
DİLER. OVANDO, 1502 ŞUBATINDA 32
GEMİDEN OLUŞAN BİR FİLOYLA YOLA ÇIKTI.
İKİ AY SONRA DÖRDÜNCÜ YOLCULUĞUNA
ÇIKMAK ÜZERE İZİN ALMIŞ OLAN
KOLOMB'UN EMRİNE İSE

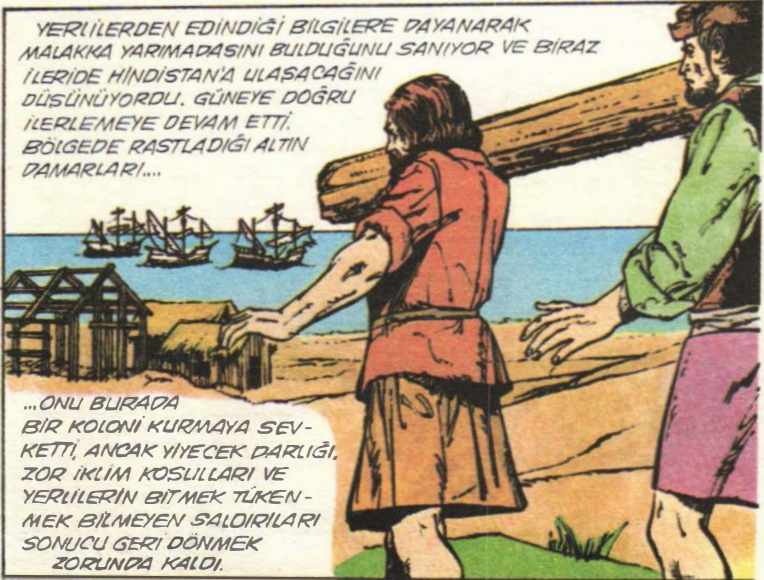
... SADECE 4 GEMİ VERİLMİŞTİ.
MARTİNİK ADASINI FETHEDEN KO-
LOMB, OVANDO TARAFINDAN HİSPA-
NİOLA ADASINDAN GERİ ÇEVİRİLDİĞİ
İÇİN BATIYA DOĞRU YOLCULUĞUNA

DEVAM ETMEK
ZORUNDA KALDI.

1502 EYLÜL'ÜNDE NON-
DURAS KİMLERİNE ULAŞTI VE
GÜNEYE DOĞRU SEYREDEREK
BUGÜN PANAMA KANALI'NIN
BULUNDUĞU YERE GELDİ.

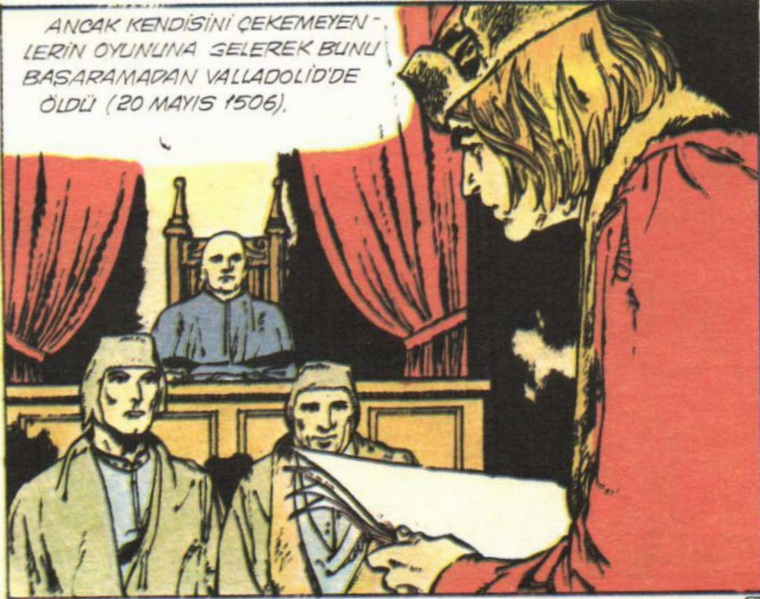
YERLİLERDEN EDİNDİĞİ BİLGİLERE DAYANARAK
MALAKKA YARIMADASI'NI BULDUĞUNU SANIYOR VE BİRAZ
İLERİDE HİNDİSTAN'A ULAŞACAĞINI
DÜŞÜNÜYORDU. GÜNEYE DOĞRU
İLERLEMeye DEVAM ETTİ.
BÖLGEDE RASTLADIĞI ALTIN
DAMARLARI....

...ONU BURADA
BİR KOLONİ KURMAYA SEV-
KETTİ, ANCAK YIYECEK DARLIĞI,
ZOR İKLİM KOŞULLARI VE
YERLİLERİN BİTMEK TÜKEN-
MEK BİLMEMEYEN SALDIRILARI
SONUCU GERİ DÖNMELİ
ZORUNDA KALDI.

YOLA ÇIKISINDAN 27 AY SONRA 1504
YILI KASIMINDA İSPANYA'YA GERİ DÖNDÜ.
AYNI GÜNLERDE SADIK KORUYUCUSU KATO-
LİK İSABELLE'Yİ KAYBETTİ. 54 YASINDAKİ
HASTA AMİRAL, KEŞFEDİLEN TOPRAK-
LAR ÜZERİNDEKİ HAKLARI-
NI SANTA FE ANTIASMASI
UYARINCA YASALLASTIR-
MAK İSTİYORDU.

ANCAK KENDİSİNİ ÇEKEMEYEN-
LERİN OYUNUNA GELEREK BUNU
BASARAMADAN VALLADOLİD'DE
ÖLDÜ (20 MAYIS 1506).

FLORENSA'NIN KÖKLÜ AİLELERİNDEN MEDİCİLERİN YANINDA ÇALIŞAN AMERİGO VESPUCCI, DENİZCİLİĞE OLAN BÜYÜK TUTKUSU NEDENİYLE 1499-1500 VE 1501-1502 YILLARINDA YAPILAN KEŞİF GEZİLERİNE KATILMIŞ VE İNCİ SAHİLİ İLE...

... ALVAREZ CABRAL TARAFINDAN KISA BİR SÜRE ÖNCE KEŞFEDİLEN BRAZİLİ KAYILARINI İZLENİMLERİ GEZİLERİNİN "MUNDUS NOVUS" (YENİ DÜNYA) ADI ALTINDA TOPLANAN İZLENİMLERİ ÇEŞİTLİ DİLLERE ÇEVİRİLEREK YAYINLANDI.

WALDSEEMÜLLER'İN HAZIRLADIĞI BASKI HARITA (1516)

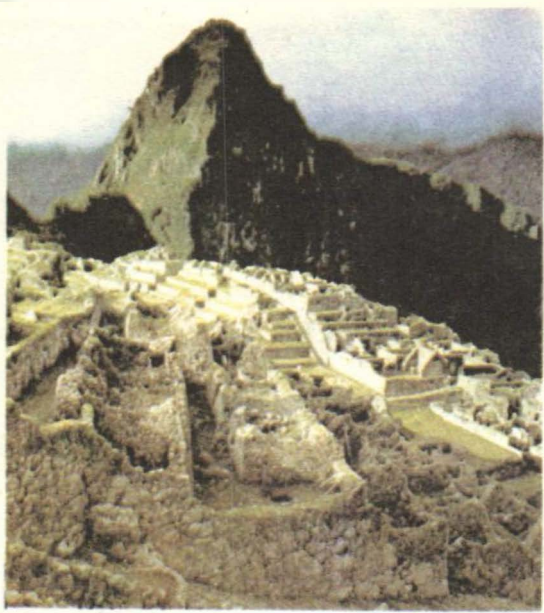
VESPUCCI'NİN İDDIASINA GÖRE, ADI GEÇEN TOPRAKLAR KOLOMB'UN SANDIĞI GİBİ ASYA KITASINA AİT OLMAYIP, BUGÜNE KADAR BİLİNMEYEN YENİ BİR KİTAYA AİTTİ.

ALMAN HARİTACI MARTİN WALDSEEMÜLLER 1505 YILINDA HAZIRLADIĞI TOPOĞRAFYA İLE İLGİLİ BİR RÖLÖVEDE, KOLOMB TARAFINDAN KEŞFEDİLMİŞ OLAN TOPRAKLARI "AMERICA ARAZİSİ" YA DA "AMERİKA ADIYLA YAYINLADI.

AYNI TABİR, YAZARIN 1507'DE YAYINLANAN "COSMOGRAPHIAE INTRODUCTIO" (KOSMOĞRAFYAYA GİRİŞ) ADLI KİTABIYLA DÜNYA HARİTASINDA DA GEÇMEKTEYDİ.

AMERIGO
VESPUCCI

İNKA HARABELERİ: MAKAPİKÇU

TOLTEKLERE AIT BİR HEYKEL

AZTEKLERE AIT
BİR KODEKS

AVRUPALI KÂSİFLER O GÜNE DEK HEP KÜLTÜREL VE EKONOMİK AÇIDAN GELİŞMEMİŞ KABİLELERLE İLİSKİYE GİRMİŞLERDİ. BİR BASKA DEYİMLE, AZTEKLER VE İNKALAR GİBİ GELİŞMİŞ TOPLUMLARIN VE PARLAK UYGARLIKLARIN VAR OLABİLECEĞİNİ DÜŞÜNEMİYORLARDI, ANCAK KISA SÜREDE YANILDIKLARINI ANLAYACAKLARDI.

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

GÜNÜMÜZDEN 35.000 YIL ÖNCE

Asya kıtasından yola çıkan ilk insanlar, o devirde henüz buzlarla kaplı bulunmayan Bering Boğazı'ndan geçerek Amerika kıtasına ayak bastılar. Başlangıçta Alaska bölgesine yerleşenler, zamanla, belki de arkadan gelenlerin baskısıyla, güneye doğru yer değiştirdiler. Yabani kök ve meyvelerle beslenen bu insanlar çok düşük bir kültür seviyesinde olup, ilkel bir teknolojiye sahiptiler.

GÜNÜMÜZDEN 13.000 YIL ÖNCE

Aynı yol üzerinden kıtaya ulaşan daha sonraki gruplar, kalabalık ve düzenli bir toplum oluşturmakta ve birbiri ardına, temelde avcılık yatan uygarlıklar kurmaktaydılar. Başlıca aletleri, iri memelileri avlamakta kullandıkları sivri uçlu mızraklardı. Arkeolojik kalıntılardan bu insanların büyüye ve ikinci bir dünyanın varlığına inandıkları anlaşılmaktadır.

GÜNÜMÜZDEN 10.000 YIL ÖNCE (YAKLAŞIK OLARAK M.Ö. 8000)

Buzul Devri'nin sona ermesi ve iklim değişiklikleri (sıcaklığın artması ve kuraklık) sonucu yeşil alanların ortadan kalkması ve iri memelilerin yok olması, ava dayalı ekonominin de çökmesine neden oldu. Kıyılarda yaşayanlar denizden yararlanma yoluna giderken, iç kısımdakiler de yabani meyve ve tohumlarla beslenerek doğayı daha yakından tanıma fırsatını elde ettiler.

M.Ö. 7000 YILINA DOĞRU

Tarım, Meksika ve Peru'da bu tarihlerde başladı. Yetiştirilen ilk tarım ürünleri; kabak, fasulye ve biberdi. Orta Amerika ve And Dağları'nın orta kısımlarında sürdürülen tarım çalışmaları, amacına ancak M.Ö. 2000 yılında ulaşabildi.

M.Ö. 4000 YILINA DOĞRU

Tarım usullerinin geliştirilmesi ve yeni yeni tohumların bulunması, bu alanda harcanan çabaları hızlandırdı. Meksika'da mısır, And Dağları'nda karabuğday ekimine geçildi. Bu son bölgede geliştirilen lama yetiştiriciliği, daha sonra ekonomiyi büyük ölçüde etkileyecekti.

M.Ö. 3000 YILINA DOĞRU

İlk seramik örnekleri, Ekvador sahillerindeki Valdivia'da üretilmeye başlandı ve çömlekçilik bu dönemi izleyen bin yıl boyunca Meksika, Peru ve Orta Amerika'da hızla yayıldı.

M.Ö. 1500 YILINA DOĞRU

And Dağları'nın orta kısımları ile Orta Amerika'da tarıma dayalı köyler kuruldu. Dokumacılık ve çömlekçiliğin yanı sıra el emeğine dayanan bir diğer uğraş, sepet yapımıydı. Orta Amerika'da M.S. III. yüzyıla kadar sürecek olan Klasik Öncesi Devir bu dönemde başladı ve ilk tapınaklar Peru'da inşa edildi.

M.Ö. 1200 YILINA DOĞRU

Meksika körfezi kıyısında San Lorenzo adıyla tanınan yerleşim bölgesinde ortaya çıkan Olmek medeniyeti, kısa sürede sınırlarını genişleterek, özellikle Mexico vadisini etkisi altına aldı.

M.Ö.800-M.Ö. 400

Olmek medeniyetinin doruk noktasına ulaştığı bu dönemde (La Venta) Peru'nun kuzeyini kaplayan sıradağların eteklerinde Chavin uygarlığı gelişmekteydi. Devasa tapınakların inşa edildiği bu dönemde seramik ve heykel sanatında da büyük bir ilerleme kaydedildi. Karmaşık bir toplumu barındıran bu yerleşim bölgeleri, küçük rahip toplulukları tarafından yönetilmek-

teydi. Meksika'da hiyeroglif yazıya geçilmesi ve takvimin kullanılmaya başlaması bu döneme rastlar.

M.Ö.300-M.S. 300

Klasik Öncesi Devir'in bu son döneminde adı geçen uygarlıklar yerlerini yenilerine bırakmışlardır. Orta Amerika'da çok sayıda dini merkezin kurulduğu, takvimin kullanıldığı, sayıların bilindiği ve insanların yazıya geçtikleri bu dönemde iki medeniyet göze çarpar. Bunlar, Mayalar ve Orta Meksika medeniyetleridir. Aynı zamanda tarım alanındaki sulama çalışmalarının da büyük önem kazandığı görülmektedir.

M.S. 300 YILINA DOĞRU

Klasik Dönem'in başlangıcı bu yıllara rastlar. Çeşitli medeniyetlerin en parlak yıllarını yaşadıkları Klasik Dönem boyunca And Dağları'nda, özellikle mimarlık ve seramik alanında büyük bir gelişme göstermiş olan Moşika ve Nazca (Nazka) medeniyetleri yükselme kaydetmiştir. Tiahuanaco medeniyetinin 700 yılına doğru bütün Peru'yu etkisi altına aldığı görülür. Orta Amerika'da kurulmuş olan medeniyetlerin en önemlileri; Uaxactun, Tikal, Palenque ve Piedras Negras'ta kurulmuş olan Eski Maya Uygarlığı (300-900), ilk şehir-devletini oluşturan Teotihuacan (300-750) uygarlığı, Zapoteklerin Monte Alban'da kurdukları Oaxaca ile Totonakların Veracruz'da kurdukları medeniyetlerdir.

M.S. 900 YILINA DOĞRU

Peru sıradağlarında gelişen Vari medeniyetinin en geniş sınırlara ulaştığı bu dönemde Meksika'daki Maya ve Teotihuacan medeniyetlerinin sönmeye yüz tuttukları görülür. Onların yerini kuzeyden gelen Şişimeklerle, Mexico vadisinde yerleşen Toltekler almıştır.

M.S. 1200 YILINA DOĞRU

Bu dönemde Peru'da Şimu medeniyetinin ortaya çıktığı ve sahil şehirlerini etkisi altına aldığı görülür. Adı geçen medeniyetin

merkezi Chanchan'dır. Klasik Sonrası Devir'de Meksika'ya askeri ve dini kökenli topluluklar egemen olmuşlardır. Bu devirde kurulan Yeni Maya Uygarlığı'nın başlıca yerleşim merkezleri Uxmal, Chichen Itza ve Mayapan'dır. Daha sonra Texcoco Gölü'ndeki adalara yerleşen Aztekler 1370 yılına doğru Tenochtitlan'ı kurmuşlardır.

1450

XV. yüzyılın ikinci yarısında güçlenmeye başlayan İnkalar, başkentleri Cuzco'nun çevresinde güçlü bir imparatorluk haline geldiler. Bu arada Aztekler de Meksika'nın fethini tamamlayarak Tenochtitlan'ı başkent edinmişlerdi.

1451

Cenovalı zengin bir ailede dünyaya gelen Kristof Kolomb öğrenimini aynı kentte tamamlayarak denizci oldu. Deniz yolculuğuna ilk kez çıktığında 10 yaşındaydı. Daha sonra Akdeniz'e açılan gemilerde iş buldu.

1476

Kuzey Denizi'nde seyreden Bechella adlı geminin Portekiz sahillerinde batması üzerine kardeşi Bartolomeo'nun yaşadığı Lizbon'a yerleşti ve burada haritacılık eğitimi gördü. Daha sonra usta bir gemici olarak Lizbon, İrlanda ve İzlanda arasında yük taşıyan gemilerde görev aldı.

1479

Madera'nın sömürgeleştirilmesinde önemli bir rol oynamış olan Perestrello ailesiyle ilişki kurdu ve 1479 yılının Ekim ayında Filippa Perestrello ile evlendi. Kısa bir süre sonra Madera'ya yerleşerek Afrika kıtasının keşfi ile ilgili çalışmalara katıldı.

1482

Bu arada sık sık bir Portekiz acentası olan Elmina'ya gitmekteydi. Okuduğu çok sayıda kitap ve astronom Pablo del Pozo Toscanelli ile olan dostluğu, kafasında sürekli batıya giderek

Hindistan'a ulaşılabilceğı düşünceşinin yer etmesinde etkili oldu.

1484-1485

Portekiz kralı II. Joao'ya yaptığı başvuru, uzmanlardan oluşan bir komisyon tarafından reddedildi. Karısının ölümünden sonra Perestrello ailesinin de desteğini büyük ölçüde yitirmişti. Oğlu beş yaşındaki Diego ile birlikte, Kastilya'ya giderek La Rabida Manastırı'na sığındı ve burada tanıştığı rahip Juan de Perez'den projeleri konusunda büyük bir destek gördü. Seville'e yaptığı kısa seyahatten sonra İspanya tahtının bulunduğı Kordoba'ya geçti.

1486-1490

Uzun bir bekleme sürecinin sonunda Katolik Krallar'la bir görüşme yapmayı başaran Kolomb, iki yıl süren komisyon çalışmaları sonunda ikinci kez olumsuz bir cevapla geri döndü. Portekiz kralına yaptığı ikincik teklif de olumsuzdu. Bu arada kardeşi Bartolomeo'nun Fransa ve İngiltere nezdinde yaptığı girişimler de sonuçsuz kalmıştı.

1492

Kolomb, Granada'da Katolik Krallar'la yeni bir görüşme yaptı ve kraliçenin kendisini desteklemesi sonucu istemiş olduğu mali yardım, imzalanan Santa Fe Antlaşması ile gerçekleşmiş oldu. Emrine verilen üç gemiyle 3 Ağustos günü Palos limanından denize açılan Kolomb, Kanarya Adaları'na uğradıktan sonra, rotayı batıya çevirerek 12 Ekim günü San Salvador adını verdiği adaya yavaşmayı başardı. Daha sonra Bahama Adaları'nı geçerek Juana adını verdiği Küba ve Haiti'ye (Hispaniola) vardı. Santa Maria adlı geminin batmasından sonra Haiti adasının kuzey sahillerinde karaya çıktı ve burada Navidad adlı müstahkem bir mevki kurdu.

1493-1494

Bu tarihte İspanya'ya geri döndü ve Barselona'da Katolik

Krallar'ın huzuruna kabul edildi. Kastilya ve Portekiz'e ait topraklar Papa VI. Alexandre tarafından yayınlanan bir fermanla belirlenmiş durumdaydı. Portekiz'in adı geçen fermana itiraz etmesi üzerine sınırlar batıya doğru biraz kaydırıldı (Tordesillas Antlaşması). Aynı tarihlerde Kolomb büyük bir filonun başında ikinci yolculuğuna başladı ve Antiller üzerinden Porto Riko'ya geçerek Hispaniola'ya doğru ilerledi. Adada kurulmuş olan Navidad adlı yerleşim bölgesi Kızılderililerin saldırısına uğramış ve yerle bir edilmişti. Kolomb aynı yerde İsabella adlı bir merkez kurdu. 1494'te Küba'nın güney sahillerini izleyerek Jamaika'yı keşfetti. Daha sonra uzun bir süre kalacağı İsabella'ya geri döndü.

1496-1497

Sömürge halkı ile aralarında çıkan anlaşmazlıklar üzerine kardeşi Bartolomeo'yu Hispaniola valiliğine atayarak İspanya'ya geri döndü. Kendisini çekemeyenlerin suçlamalarına karşılık vermek üzere Burgos'ta mahkeme önüne çıktı. Jean Caboto, 1497'de İngiltere adına New Foundland'ı keşfederek Labrador yarımadasının sahillerinde bir keşif gezisine çıktı.

1498

Kolomb, Güney Amerika'nın kuzey kıyılarını hedef alan üçüncü yolculuğuna çıktı. Trinidad adasını, Orenoco nehri ağzını, Paria körfezi ile Cumana kıyısını keşfederek buraya İnci Sahili adını verdi, daha sonra Hispaniola'ya geri döndü. Buradaki yaşam koşullarının elverişsizliği ve Kızılderili saldırıları Bartolomeo Kolomb'u İsabella'yı terk ederek güneyde Santo Domingo adlı bir merkez kurmaya zorlamıştı. Yeni bir sefere çıkan Jean Caboto, Kuzey Amerika kıtasının doğu sahillerinin bir bölümünü daha İngiltere'ye dahil etti.

1500

Santo Domingo'ya gelen kraliyet komiseri Francisco Bobadilla, Kolomb kardeşlerle Kristof Kolomb'un oğlunu tutuklayarak İspanya'ya geri gönderdi, ancak her üç tutuklu da Katolik Kral-

lar tarafından serbest bırakıldı. Aynı yıl Alvarez Cabral yönetimindeki bir Portekiz filosu denize açılarak Portekiz kralı adına Brezilya sahillerini ele geçirdi.

1502

Nicolas de Ovando Santo Domingo'ya gitmek üzere kalabalık bir filoyla İspanya'dan demir aldı. Kristof Kolomb, kısa bir süre sonra emrindeki dört küçük gemiyle dördüncü ve son yolculuğuna çıktı. Martinik'in yanı sıra Honduras ve Panama kıyıları keşfedildi. Gonzales de Coelho komutasındaki Portekiz filosu Brezilya sahillerindeki keşif gezilerine devam etti.

1504

Kristof Kolomb, İspanya'ya geri döndü. Koruyucusu Kastilya kraliçesi İsabelle bu tarihte ölmüş bulunuyordu. Santa Fe Antlaşması ile kendisine verilen haklardan yararlanmak isteyen amiral, bu konuda çetin bir mücadeleye girişti. Aynı yıl Kolomb tarafından keşfedilmiş olan toprakların yeni bir kıtaya ait olabileceği düşüncesini savunan Amerigo Vespucci'nin görüşleri doğrultusunda bir harita hazırlandı. Ertesi yıl Martin Waldseemüller tarafından yayınlanan bir haritada kıtanın güney bölümüne "Amerika" adı verilmişti.

1506

Mücadeleden yenik düşmüş olan amiral, 20 Mayıs günü Valladolid'de öldü.

1519-1522

Hernan Cortez tarafından başlatılan harekât, Meksika'daki Aztek İmparatorluğu'nu yıkmayı ve yerine İspanyol egemenliğini kurmayı hedef almaktaydı.

1531-1533

İnka İmparatorluğu bu tarihlerde Pizarro ve Almagro'nun düzenlediği seferler sonunda yıkılarak, bölge İspanyolların eline geçti.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:

AMERİKA KITASI II

Kıtanın fethi

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

AMERİKA KITASI II
Kıtanın fethi

KARACAN

BAYİNİZDEN
ŞİMDİDEN AYIRTINIZ